قىزىقچى نەسىردىن ئەپەندى

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

رەسىمنى سىزغۇچى: ئەسقەر تۇردى ئىمىن

مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى: غالىب شاھ

ISBN 7-5371-2336-5

9 787537 123365 >

ISBN7-5371-2336-5
(民文)　定价:6.50 元

قىزىقچى نەسىرىدىن ئەپەندى

تۈزگۈچى : ئەكبەر غۇلام

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

责任编辑：卡米拉·热合曼
责任校对：迪力亚尔·吐尔逊
封面设计：阿里甫·夏

滑稽的阿凡提(维吾尔文)
艾克拜尔·吾拉木　编

新 疆 青 少 年 出 版 社 出 版
(乌鲁木齐市胜利路 100 号 邮编：830001)
新 疆 新 华 书 店 发 行
新疆翼百丰印务有限公司印刷
850×1168 毫米　32 开本　5.5 印张
2006 年 5 月第 2 版　2006 年 5 月第 1 次印刷
印数：1－2000

ISBN7－5371－2336－5　定价：6.50 元
如有印刷装订问题请直接同出版社调换

مەسئۇل مۇھەررىرى: كامىلە راخمان
مەسئۇل كوررېكتورى: دىلىيار تۇرسۇن
مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى: غالىب شاھ

قىزىقچى نەسرىدىن ئەپەندى

تۈزگۈچى: ئەكبەر غۇلام

*

شىنجاڭ ياشلار ـ ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى غالىبىيەت يولى 100 ـ قورۇ، پ: 830001)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ يېبەيفېڭ باسما چەكلىك شىركىتىدە بېسىلدى
ئۆلچىمى: 850×1168مم، 32 كەسلەم، باسما تاۋىقى: 5.5
2006 ـ يىل 5 ـ ئاي 2 ـ نەشرى
2006 ـ يىل 5 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
ISBN7 — 5371 — 2336 — 5
سانى: 1—2000
باھاسى: 6.50 يۈەن
بېسىلىشتا، تۈپلەشتە خاتالىق بولسا نەشرىياتىمىزغا ئەۋەتسە، تېگىشىپ بېرىمىز

مۇندەرىجە

تەكىيە قىلاتتىم 1
باش كۆتۈرۈشكە دەرمان يوق............. 2
ئىككى ساماۋار 4
تارتىنچاق نان 5
ئىنچىكە ھېساب 6
قانداق ياتسا ئوبدان ئۇخلايدۇ؟ 7
تايغاننىڭ ئۆزى بولىدۇ 8
باللارنىڭ تەلپى.............................. 9
سائەت ئوندا ئويغىتىۋېتىدىغان بولسا........ 10
بۇقا ۋە بېلىق 11
بەرمەسنىڭ باھانىسى 12
گۆش ۋە پالتا 13
قىزىلئۆڭگەچكە ئوت كەتكەندە 14
ناخشىچى 15
بات 16
ئەتە قىيامەت بولسا 17
گۇۋاھلىق بېرىش 19
دادىڭىزنى دوراپسىز 20
خۇدانىڭ ئۆزى بىلىدۇ 21
تەنە 22

موھتاجلىقتىن 23
ئاۋۋال كۆزىڭىزنى ئەملەش كېرەك 24
قازىنىڭ نەزىرى 25
«ئۇچار» بولسۇن 26
ياش 27
پەرىجەم يېسۇن 28
پەرھىز 29
كىچىك ھاجى 30
ئۇساپ قالغاندۇر 31
خاسىيەتلىك لاخشىگىر 32
خۇش خەۋەر ۋە شۇم خەۋەر 33
گۇناھ خالتىسى 36
قەيەرگە ماڭدىڭىز 38
ئۆلۈكتىن سوراڭلار 39
جەننەت توشۇپ كېتىپ 40
ئۆز قولىغا بەردىم 41
ئۆكۈز مىنى ئالدى 42
مېھمان 43
سوئالغا يارىشا جاۋاب 45
ئەزىزلەر 46
گەپ سەللىدە 47
جەننەتتە مەسچىت بارمۇ؟ 48
ئەپەندىم — مەزىن 49
قورساقنىڭ قارغىشى 50
كېيىك دېگەن نېمىتى! 51

ئاق قۇم 52
ئابى رەھمەت 53
گەپ خورازدا 54
ئۇ دۇنيانىڭ كەڭلىكى 55
نەزنىرگە يارىشا 56
ئىسسىق جان 57
ئەيىب ئۆزۈمدە 58
ھېچنېمە 60
سورالمىغان دەۋا 61
خۇشال بولۇپ توي قىلمىز 62
سۈتخور ۋە تاغار 63
ئەپەندىمنىڭ تىلىكى 64
تىرناق يارىسى 65
ئەجەبا 66
ئۆزىنىڭ تونى 67
ئۇلپىتىنى كۆرگەندە 68
قازاننىڭ قازاسى 69
قولۇمنى ئېلىڭ 71
بىرلا نەرسە كەملىك قىلدى 72
قارىغۇ بەگ 73
قەيەردە قازى بولمىسا 74
مەنسەپكە لايىق ئۆي 75
ئوڭتەي ـ توڭتەي 76
ئېشەكنىڭ بېشى ۋە قۇلىقى 77
تاس قالدى 78

پەيغەمبەر 79

ئېشىكىم ئۇنىمايۋاتىدۇ 80

مۇپتى 81

تاش بوران قىلىۋېتىدۇ 82

قۇرئان 83

ئاۋارە بولۇپ يۈرمىسۇن 84

مەسچىتنى كۆچۈرۈپ كېتىڭ 85

مېنىڭچە بولسا 86

گال ئۇستىرا 88

جەننەت شۇنداق بولىدىغان بولسا 89

ئوغرىلىق قىلمىساڭ 90

تىلىمنى چىشىمغا باغلاپ قويدۇم 91

تىلىمنىڭ ئۇچىغا باغلاپ قويۇڭ 92

گۆش پىشمايدىغان قازان 93

ئىتىم يادىمغا كېلىپ قالدى 94

پۇلغا دۇم چۈشمەك 95

سىز چىداپ تۇرالىسىڭىزلا 96

ئۆتكەن قېتىمقىدىكىدەك سېرىقمايىنى ئالىمەن 97

كاللا دېگىلى بولامدۇ 98

قىممەتلىك قىياپەت 99

ئاللىقاچان ئۆلۈپ كەتتىمىكىن دەپتىمەن 100

ئەسلەش كۈچىدىن قالغان ئاغرىق 101

پادىشاھنىڭ پىلى 102

يۇرت بېگى ۋە ئىتلار بېگى 105

قازاندىن ئايرىلىپ قالمىسام 106

مېنىڭ ئىشتىهايىم 107
جاننى قۇتقۇزغان بىلىق 108
قۇرۇق نام 110
تولدۇرما دەرس 111
ئارتۇق يېرىنى ھەرىلىۋېتەي دەيمەن 113
كەلمىسەڭلارمۇ بولىدۇ 114
ياخشىسى بارماڭ 115
چاچ چۈشۈرۈش 116
قورسىقىمدىكى تاماق 117
خاپا بولماڭ 118
پىخسىقنىڭ كارامىتى 119
ئىت بولغان بولسا 120
كالاچىنىڭ مىجەزى 121
قولۋاق سەيلىسى 122
دوزاخنىڭ تۆرىدە 123
يولنى بوشات 124
تاشقى ئوغرى بىلەن ئىچكى ئوغرى 125
پارچە نانلارنى قادىتىۋېلىڭ 126
ئۆچكە مۈڭگۈزى 127
پاراڭلاشقاندا 128
كاللىسىغا ئەقىل توشۇپ كەتكەن 129
ئۇخلىۋېلىپ كەلدىم 130
ھەقنىڭ يېرىمى 131
پۇل ۋە ئابرۇي 132
يارلىقىڭىزنى يېزىۋاتىمەن 133

ئۆزۈمنى بىلىقمىكىن دەپتىمەن 134
قۇيرۇق يەلپۈگۈچ 135
ئېشەكنىڭ ئەقلى 137
ئاتنىڭ ئۈستىدە 138
نەق پاكىت 139
ئۇمۇ پادىشاھ بولالايتتى 140
بىر تاۋاق توپا 141
شۇملۇق 143
ئېتىم پارا 144
«ئەخمەقلەر خاتىرىسى» 145
قىش تەييارلىقى 147
راھەتلىنىش 148
ئۆلگەن ئادەم قانداقسىغا ئادەم قۇتقۇزىدۇ 149
مانا مۇشۇنداق سۇندۇرۇۋەتكەن 150
ئۈچ ئەخمەق 151
قارا ساقال بىلەن ئاق ساقال 152
گۆشمۇ بەك ئاز بولۇپ قاپتۇ 153
ئەپەندىم ۋە ئوغرى 154
چاشقان مۇشۈككە يولۇققاندەك 155
ئىلھام ۋە ھۇرۇن............................ 156
مۇشۇ ئات ئاپارسۇن.......................... 157
قازىخانا 158
قازىنىڭ ئەقلى 159
ئۇزۇل - كېسىل ھاردۇق ئېلىش 160
كىم كېپىللىك قىلالايدۇ 161

تاماقنى قانداق ۋاقىتتا يېسەم مۇۋاپىق بولىدۇ …… 162
بولقا بىلەن قەلەم …………………………… 163
ئادەم نېمىشقا ئەسنەيدۇ …………………… 164

تەكىيە قىلاتتىم

ئەپەندىم شەھەردىن قايتىشىدا كەچ قىلىپ، بىر ئاغىنىسىنىڭكىگە كەپتۇ. ئاغىنىسى ئەپەندىمنىڭ قورسىقىدىن خەۋەر ئالمايلا، ئورۇن سېلىپ بېرىپ، ئۆز ھۇجرىسىغا كىرىپ كېتىپتۇ. ئەپەندىم قورسىقىنىڭ ئاچلىقىدىن ئۇياققا ئۆرۈلۈپمۇ، بۇياققا ئۆرۈلۈپمۇ ئۇخلىيالماپتۇ، ئاخىر ئىچكىرىكى ھۇجرىنىڭ ئىشىكىنى چېكىپتۇ.

— خوش، نېمە گەپ؟ — دەپ سوراپتۇ ئاغىنىسى.

— ئىككى نان ئۆزىتىۋەتسىڭىز! — دەپتۇ ئەپەندىم.

— كېچىدە نان نېمىگە كېرەك بولۇپ قالغان؟

— بېشىم پاكار بولۇپ قاپتىكەن، ئۇيقۇم كەلمەيۋاتىدۇ، ناننى تەكىيە قىلاتتىم، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

باش كۆتۈرۈشكە دەرمان يوق

بىر سودىگەر مەھەللىسىنىڭ ئىمامى ئۆلۈپ قالغان-لىقتىن، «نەسىردىن ئەپەندىمنى ئىمام قىلايلۇق، بەش ۋاخ نامازدا ئىمام بولىدۇ، باشقا ۋاقىتتا سۆھبىتىمىزنى قىزىتىپ يۈرىدۇ» دېگەن مەسلىھەت بىلەن، ئەپەندىمنى تىنچ، دارامىتى كۆپ بىر مەسچىتتىن ئايىنتىپ، كۆپ ۋەدىلەر بىلەن ئەكەپتۇ.

بىر يىل ئۆتۈپتۇ، يا ۋەخپىدىن، يا خەير - ئېھ-ساندىن ۋە يا خەتمقۇرئاندىن دېرەك بولماپتۇ.

ئەپەندىم بىر كۈنى ئىككى رەكەت پېشىن نامىزىنى ئوقۇغاندىن كېيىن سەجدىدىن باش كۆتۈرمەي دوڭغى-يىپ ئولتۇرۇۋېرىپتۇ. ئىمام باش كۆتۈرمىگەندىن كې-يىن، ناماز ئوقۇۋاتقانلاردىن بىرىنىڭ تاقىتى تۈگەپ:

— ئەپەندىم، بېشىڭىزنى كۆتۈرمەمسىز؟ دۇكان ئوچۇق قالغاندى! — دەپتۇ.

— سىلەرگە ئىمام بولۇپ كۈچۈم قالمىدى، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم دوڭغايغان پېتى قاتتىق ۋارقىراپ، — بېشىمنى كۆتۈرگىچىلىك ھالىم يوق.

ئىچىڭلاردىن بىرىڭلار سېنى ئەكەلگەندە بەرگەن ۋەدد-
ىمىزنىڭ ئۈستىدىن چىقمىز دەپ قەسەم ئىچسۇن،
بەلكىم شۇ ۋەدەڭلارنىڭ كۆچى بىلەن بېشىمنى
كۆتۈرەرمەن.

(تۈركمەن)

ئىككى ساماۋار

بۇرنى يوغان، ئۆزى سېرىق بىر كىشى ئەپەندىمنى
زاڭلىق قىلماقچى بولۇپ:
— ئەپەندىم، ئاڭلىسام ئوقۇر ياسىماقچىكەنسىز،
مۇشۇ بۇرنۇمنىلا ساتاي، ئوقۇر قىلىۋېلىڭ! — دەپتۇ.
— ئۇنىڭدا زىيان تارتىپ قالىسىز، — دەپتۇ ئە-
پەندىم ھېلىقى كىشىگە، — ئوقۇر دېگەن ئەرزان نەر-
سە، ئۇنىڭدىن كۆرە بۇرنىڭىزنى مىسكەرچىگە ئاپارسى-
ڭىز، ئىككى ساماۋار سوقۇپ بېرىدۇ. بىرىنى سېتىپ
ئوغلىڭىزنى ئۆيلەيسىز، بىرىنى كېلىنىڭىزگە سالامغا
قويۇپ بېرىسىز.

(ئۇيغۇر)

تارتىنچاق نان

ئەپەندىم بىر باينىڭ ئۆيىگە بارسا، باي ئۇنىڭغا زاغرا بىلەن ئەتكەنچاي بېرىپتۇ. ئەپەندىم چىنىسىگە زاغرىدىن بىرنەچچە پارچە سالسا، زاغرا چىنىنىڭ ئاس-تىغا چۆكۈپ كېتىپتۇ. باي ئەپەندىمنىڭ چىنىسىگە قاراپ:

— ئەپەندىم، چىنىگە نان سېلىڭ، تارتىنماڭ، — دەپتۇ.

— نانغۇ سالغاندىم، بىراق، سىزنىڭ تارتىنچاق نان ئىكەن، ئىزا تارتىپ چىنىنىڭ ئاستىغا چۆكۈۋال-دى، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئىنچىكە ھېساب

ئەپەندىم ئۆيلىنىپتىكەن، خوتۇنى ئۈچ ئايدىلا تۇغۇپ قويۇپتۇ. ئەپەندىم ھەيران بولۇپ:

— خوتۇن، باشقىلارنىڭ خوتۇنى توققۇز ئايدا تۇغسا، ئەجەب سەن ئۈچ ئايدىلا تۇغدۇڭغۇ؟ — دەپ سوراپتۇ.

— قىزىق ئىكەنلا، — دەپتۇ خوتۇنى، — سىلى مېنى ئالغىلى ئۈچ ئاي بولدى، مەن سىلىگە تەگكىلىچۇ؟

— ئۈچ ئاي، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

— خوش، ئۇنداق بولسا، — دەپتۇ خوتۇنى، — ئۈچكە ئۈچنى قوشساق ئالتە، ئۇنىڭغا ئۈچ ئاي قورساق كۆتۈرگىنىمنى قوشساق توققۇز ئاي دېگەن شۇ ئەمەسمۇ؟

— بەللى، خوتۇن، — دەپتۇ ئەپەندىم، — بۇنداق ئىنچىكە ھېسابنى ئۆگەنمىگەنىكەنمەن.

(ئۇيغۇر)

قانداق ياتسا ئوبدان ئۇخلايدۇ؟

ئەپەندىمدىن بىر بۇرادىرى سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، ئادەم قانداق ياتسا ئوبدان ئۇخلايدۇ؟

— قانداق يېتىش ئەپلىك بولسا، شۇنداق يېتىڭ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

— مەن ھەرقانداق ياتساممۇ ئوبدان ئۇخلىيالمايمەن، — دەپتۇ ھېلىقى بۇرادىرى.

— ئەمىسە سەۋر قىلىڭ، — دەپتۇ ئەپەندىم، — گۆرگە كىرگەندە تازا ئوبدان ئۇخلايسىز.

(تۈركمەن)

تايغاننىڭ ئۆزى بولىدۇ

شەھەرنىڭ بىر بېخىل بېيى ئەپەندىمگە: «ماڭا بىر تايغان سېتىپ ئەكېلىپ بېرىڭ» دەپ بۇيرۇپتۇ. ئەپەندىم ئۇنىڭغا سېمىز، يوغان بىر ئىت ئەكېلىپ بېرىپتۇ. باينىڭ ئاچچىقى كېلىپ:

— ئەپەندىم، مەن سىزگە تايغان ئەكېلىپ بېرىڭ دېگەنىدىمغۇ! — دەپتۇ.

— رەنجىمىسىلە، باي، بۇ ئىت ئۆيلىرىدە بىر ھەپتىلا تۇرسا، ئورۇقلاپ، تايغاننىڭ ئۆزى بولىدۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئەزەربەيجان)

باللارنىڭ تەلىپى

بىر كۈنى مەدرىسىنىڭ خەلپىتى باللارنى باشلاپ يامغۇر تىلەشكە كېتىپ بارغىنىدا ئەپەندىم يولۇقۇپ قاپتۇ.

— خەلپىتىم، باللارنى نەگە ئېلىپ ماڭ-دىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ ئەپەندىم.

— باللارنىڭ تەلىپى ئىجاۋەت بولىدۇ دەيدۇ، يامغۇر تىلەشكە ماڭدۇق، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ خەلپەت.

— ساددا ئىكەنسىز، ئەگەر باللارنىڭ تەلىپى ئى-جاۋەت بولسا، ئاللىقاچان ئۆلۈپ كەتكەن بو-لاتتىڭىز! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(تۈركمەن)

سائەت ئۇندا ئويغىتىۋېتىدىغان بولسا...

بازاردا توخۇ ساتقۇچى قولىغا يوغان بىر خورازنى كۆتۈرۈۋېلىپ:

— هاي، خوراز ساتىمەن، خوراز، بۇ خوراز هەر كۈنى ئەتىگەندە چىللاپ ئىگىسىنى ئويغىتىۋېتىدۇ! — دەپ ۋارقىرىغىلى تۇرۇپتۇ.

ئەپەندىم كېلىپ خورازنى كۆرۈپ شۇنداق دەپتۇ:

— ئەگەر سىزنىڭ خورىزىڭىز هەر كۈنى ئەتىگەندە سائەت ئۇندا ئويغىتىۋېتىدىغان بولسا، مەن ئالىمەن.

(ئۇيغۇر)

بۇقا ۋە بېلىق

ھېلىلا ئۆيىدىن كالا گۆشى يەپ چىققان باي ئەپەندىمگە ماختىنىپ:

— ئەپەندىم، كۆردىڭىزمۇ مېنى، بۇقىدەك تۇرغىنىمنى، ھەر كۇنى بۇقا گۆشى يەپ تۇرىمەن ئەمەسمۇ، — دەپتۇ.

— شۇنداقمۇ، تەقسىر، ئەمما مەن كۇندە بېلىق يەيمەنۇ، نېمىشقا سۇ ئۇزۇشنى بىلمەيمەن؟ — دەپتۇ ئەپەندىم ياندۇرۇپ.

(ئەزەربەيجان)

بەرمەسنىڭ باھانىسى

بىر كىشى ئەپەندىمدىن غەلۋىر سوراپ كەپتۇ. ئەپەندىم:

— بۇرادەر، جېنىم بىلەن بېرەتتىم، بىكار ئەمەس، ئۆيدىكىلەر غەلۋىرگە سۇ قۇيۇپ قويۇپتۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

ھېلىقى كىشى ھەيران بولۇپ:

— ئەپەندىم، غەلۋىرگىمۇ سۇ قۇيامدۇ؟ — دەپ سوراپتۇ.

— ھەي ئەخمەق، بەرمەسلىككە باھانە ئىزدىگەندە غەلۋىرگە سۇ قۇيۇش بۇياقتا تۇرسۇن، ئارغامچىغىمۇ ئۇن قاچىلاپ قويىدۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

گۆش ۋە پالتا

ئەپەندىم بىر كۈنى بازاردىن گۆش ئەكەلسە، خوتۇنى ئۇنى پىشۇرۇپ يەۋېلىپ، ئەپەندىمگە: «ئىت يەپ كەتتى» دەپتۇ. ئەپەندىم بازاردىن پالتا ئەكېلىپ ساندۇققا سېلىپ قويۇپتۇ.

خوتۇنى:

— پالتىنىمۇ ساندۇققا سېلىپ قويغان بارمۇ؟ — دەپتىكەن.

ئەپەندىم:

— بىر تەڭگىلىك گۆشنى ئېلىپ قاچقان ئىت بەش تەڭگىلىك پالتىنى ئالماي قويىدۇ دەمسەن، ياخشىسى، ساندۇق تىنچ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

قىزىلئۆڭگەچكە ئوت كەتكەندە...

ئەپەندىمنىڭ ئۆيىگە بىر سودىگەر دوستى كەپتۇ. ئەپەندىم دوستىنى چۆچۈرە بىلەن مېھمان قىپتۇ. قورسىقى ئاچقان سودىگەر ئىسسىق چۆچۈرىنى ئىتتىك ئاغزىغا ئاپتۇ - دە، ئاغزى كۆيگەنلىكىنى چاندۇرماسلىق ئۈچۈن تورۇسقا قارىۋاپتۇ. بىرھازادىن كېيىن چاندۇرماي:

— ئەپەندىم، بۇ تورۇسنى قاچان ياپقان؟ — دەپ سوراپتۇ.

ئەپەندىم دەرھال:

— قىزىلئۆڭگەچكە ئوت كەتكەندە، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

ناخشچى

ئەپەندىم بىر ناخشچىنىڭ ئاۋازىنى زادىلا ياقتۇر-
مايدىكەن، ئۇ قەيەردە ناخشا ئېيتسا، ئەپەندىم ئاستاغىنا
ئورنىدىن تۇرۇپ كېتىپ قالىدىكەن.

بىر كۈنى ئەپەندىم شۇ ناخشچىنىڭ بىر بالىنى
يېتىلەپ كېتىۋاتقىنىنى كۆرۈپ سوراپتۇ:

— بۇ بالا كىمىڭىز بولىدۇ؟

— ئوغلۇم، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ناخشچى.

ئەپەندىم پېشانىسىگە ئۇرۇپ:

— بىزغۇ مەيلى، ئەمدى بالا - چاقىلارىڭىزمۇ شو-
رى قورۇيدىكەن - دە، — دەپتۇ.

(قىرغىز)

بات

قازى پارىخورلۇققا بەكمۇ ئۆگەنگەنىكەن، قازىلىق-
تىن چۈشكەندىن كېيىنمۇ كىمنى كۆرسە ئوڭ ئالىقى-
نىنى تاتىلايدىغان بولۇپ قاپتۇ.

ئۇ بىر كۈنى ئەپەندىمنىڭ ئالدىدا ئىختىيارسىز ئالىقىنىنى تاتىلاپتۇ ـ دە، خىجالەت بولۇپ ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، ئالىقاننىڭ قىچىشىشى هارام قاندىن بولغۇدەكمىش، شۇ راستمۇ؟

ئەپەندىم ئۇنىڭ ئالىقىنىغا قاراپ تۇرۇپ كېتىپ شۇنداق جاۋاب بېرىپتۇ:

— پارىخورلۇق بات كېسەلنى پەيدا قىلغان بولسا ئەجەب ئەمەس، لېكىن پارىخورلۇقمۇ هارام قاندىن بولىدۇ...

(ئەزەربەيجان)

ئەتە قىيامەت بولسا...

ئەپەندىمنىڭ قوي بورداۋاتقانلىقىدىن خەۋەر تاپقان مەھەللە بايلىرىنىڭ بالىلىرى ئەپەندىمنى ئالداپ قويىنى يەۋېلىشنى مەسلىھەتلىشىپتۇ. ئۇلار ئەپەندىمنىڭ ئۆيىگە كېلىپ:

— ئەپەندىم، ئاخۇنۇملار ئەتە قىيامەت بولىدىكەن دەيدۇ. قويىنى بېقىپ نېمە قىلىسىز. بۈگۈنلا دەريا بويىغا چىقىپ ئولاش - چولاش يەۋېتەيلى، — دەپتۇ.

ئەپەندىم ماقۇل بوپتۇ - دە، دەريا بويىغا بېرىپ، قويىنى سويۇپ قازانغا سالپتۇ. باي بالىلىرى گۆش پىشقۇچە ئىشتىھا راسلىماقچى بولۇپ، بەقەسەم چاپان، شايى يەكتەكلىرىنى ئەپەندىمگە ساقلىتىپ قويۇپ سۇغا چۆمۈلگىلى كېتىپتۇ. ئەپەندىم ئوتنى ئۇلغايتىپ، ھەممە كىيىملەرنى ئوچاققا تىقىپ گۆشنى راسا قايناتقىلى تۇرۇپتۇ. باي بالىلىرى قايتىپ كەلسە كىيىملىرى يوق تۇرغۇدەك.

— ئەپەندىم، چاقچاق قىلماي كىيىملەرنى بېرىۋېتىڭ، نەگە تىقىپ قويدىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ بالىلار.

— چاقچاق قىلمىدىم، ئوتقا قالىۋەتتىم، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— بۇ نېمــە قىلغىنىڭىز، ئــەمدى نېمــە كىيد-
مىز؟ — دەپتۇ باللار:
— ئەخمەق ئىكەنسىلەر، ئەتە قىيامەت تۇرسا،
كىيىمنىڭ نېمە كېرىكى بار، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ
ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

گۇۋاھلىق بېرىش

بىر كىشى ئەپەندىمنىڭ قېشىغا كېلىپ:
— ئەپەندىم، مېنىڭ پالانچىدا بۇغداي ئېلىشىم بار ئىدى، ئەتە قازىخانىغا بېرىپ گۇۋاھلىقتىن ئۆتۈپ بەر-سىڭىز، — دەپ ئۆتۈنۈپتۇ. ئەپەندىم ماقۇل دەپ قازى-خانىغا بېرىپتۇ.
— دەۋاگەرنىڭ بۇ ئادەمدە ئارپا ئېلىشى بارلىقىغا گۇۋاھلىق بېرىمەن، — دەپتۇ ئەپەندىم.
قازى ھەيران بولۇپ:
— دەۋاگەر بۇغداي ئېلىشىم بار دېيىۋىدىغۇ، — دەپ سوراپتۇ.
ئەپەندىم:
— يالغان دەۋا ئۈچۈن ئارپا بىلەن بۇغدايىنىڭ نېمە پەرقى بار. بۇغداي ئەمەس، ئارپا ئۈندۈرۈۋالسىمۇ چوڭ گەپ، قالغىنىنى ئۆزىڭىز بىلىڭ، — دەپ كېتىپ قاپتۇ.

(ئۇيغۇر)

دادىڭىزنى دوراپسىز

پادىشاھ چوڭ مەدرىسىدە ئوقۇپ كەلگەن ئوغلىنى ئەپەندىمگە ماختاپ:

— شاھزادەم شۇنچىلىك كامالەتكە يەتتىكى، كۆڭلىڭىزگە پۈككەننىمۇ بىلەلەيدۇ، — دەپتۇ.

— پادىشاھىئالەم، شاھزادىنى كۆڭۈلگە پۈككەندىن ئەمەس، ئاۋۋال مۇشتۇمغا پۈككەندىن بىر سىناپ كۆرەيلى، — دەپتۇ ئەپەندىم ئۈزۈكنى مەھكەم سىقىملاپ تۇرۇپ، — قېنى، شاھزادەم، قولۇمدىكى نېمە؟ — دەپ مۇشتۇمنى كۆرسىتىپ سوراپتۇ.

شاھزادە نېمە دېيىشنى بىلمەي گاڭگىراپ قاپتۇ.

ئەپەندىم:

— بەلگىسىنى ئېيتىپ بېرەي، ئۆزى دۈگىلەك، ئوتتۇرىسى تۆشۈك، ئۇ نېمە؟ — دەپ سوراپتۇ.

— ھە، بىلدىم، — دەپتۇ شاھزادە، — قولىڭىزدىكى تۈگمەن تېشى.

ئەپەندىم دەرھال:

— ئەقلىڭىزگە بارىكاللا، شاھزادەم، خۇددى دادىڭىزنى دوراپسىز، — دەپ چىقىپ كېتىپتۇ.

(تۈركمەن)

خۇدانىڭ ئۆزى بىلىدۇ

ئەپەندىم بىر پىخسىق تونۇشىنىڭ ئۆيىگە بارسا، ئەپەندىمگە قاتتىق نان بىلەن بىر چىنە ھەسەل قويۇپتۇ. ئەپەندىمنىڭ نانغا چىشى ئۆتمەي، ھەسەلنى قوشۇق بىلەن يېيىشكە باشلاپتۇ. ئۆي ئىگىسى ئالاق - جالاق بولۇپ:

— ئەپەندىم، ھەسەل دېگەننى نان بىلەن يېمىسە، كىشىنىڭ ئىچىنى ئېچىشتۇرىدۇ، — دەپتۇ.

ئەپەندىم ئۇنچىقماي ئولتۇرۇپ، ھەسەلنى يەپ بولغاندىن كېيىن:

— كىمنىڭ ئىچى ئېچىشقانلىقىنى خۇدانىڭ ئۆزى بىلىدۇ، ئامىن! — دەپ دۇئا قىلىپ چىقىپ كېتىپتۇ.

(تۈرك)

تەنە

ئەپەندىم بىر كۈنى ئوغلىنى ئېشەككە مىندۈرۈپ، ئۆزى ياياق مېڭىپتۇ. ئادەملەر كۆرۈپ زاڭلىق قىلىپ:

— ماۋۇ ئەخمەقنى كۆرۈڭلار! تورپاقتەك ئوغلىنى ئېشەككە مىندۈرۈپ، ئۆزى ياياق كېتىۋاتقىنىنى! — دېيىشىپتۇ.

ئەپەندىم ئوغلىنى چۈشۈرۈپ ئۆزى مىنىۋاپتۇ. بىراق، يولدا ئادەملەر يەنە زاڭلىق قىلىشىپتۇ:

— ئوهوي، ماۋۇ ئادەمنى كۆرۈڭلار، بالىسىنى ياياق قويۇپ، ئۆزى ئېشەككە مىنىۋاپتۇ...

ئەپەندىم ئەمدى ئوغلىنى مىنگەشتۈرۈۋاپتۇ، لېكىن كىشىلەر بۇنىڭغىمۇ كۈلۈشۈپتۇ:

— ماۋۇ نائىنسابنى كۆرۈڭلار! كىچىككىنە بىر مەخلۇققا جەبىر قىلىپ، ئىككىسى مىنىۋاپتۇ.

ئەپەندىم دەرهال ئېشەكتىن چۈشۈپتۇ ھەم ئوغلىنىمۇ چۈشۈرۈپ، كىشىلەرگە قاراپ:

— مانا شۇنداق قىلسامغۇ مەسخىرىدىن قۇتۇلارمەن؟ — دەپ ئېشىكنى ھاپاشلىۋاپتۇ.

(تۈرك)

موھتاجلىقتىن

بىر كۈنى پادىشاھ ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، بىر تەرىپىڭىزگە ئالتۇن، يەنە بىر تەرىپىڭىزگە ھەقىقەت قويۇپ قويسا، قايسىسىنى ئالدىسىز؟

— تەقسىر، ئالتۇننى ئالىمەن، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

— نادان ئىكەنسىز، — دەپتۇ پادىشاھ ئەپەندىمگە، — پۇل، دۇنيا دېگەن تېپىلىدۇ، ھەقىقەتنى تاپماق تەس، سىزنىڭ ئورنىڭىزدا مەن بولسام، ھەقىقەتنى ئالاتتىم.

— تەقسىر، دېگەنلىرى توغرا، — دەپتۇ ئەپەندىم، — كىمدە نېمە كەم بولسا، ئۇ شۇنى ئالىدۇ. مېنىڭ ئالتۇننى ئېلىشىم، سىلىنىڭ ھەقىقەتنى ئېلىشلىرى موھتاجلىقتىن.

(ئۇيغۇر)

ئاۋۋال كۆزىڭىزنى ئەملەش كېرەك

نەپسى يامـان بىر ئـادەم ئـەپەنـدىمنىڭ قېشىغا كېلىپ:

— ئەپەندىم، قورسىقىم بەك ئاغرىپ كەتتى، بىر ئەملەپ قويغان بولسىلا، — دەپتۇ.

— تۈنۈگۈن نېمە يېگەنىدىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ ئەپەندىم.

— بىرئاز غورا يەپتىمەن، ئاندىن بىر چىنە بۇزۇلاي دەپ قالغان قېتىق ئىچكەن، — دەپتۇ ئاغرىق كىشى.

— ئۇنداق بولسا ئاۋۋال كۆزىڭىزنى ئەملەش كېرەك، سىزگە بىرئاز دورا يېزىپ بېرەي.

— نېمىشقا؟ كۆزۈم ئاغرىمىغان تۇرسا؟ — دەپتۇ ئاغرىق كىشى ئەجەبسىنىپ.

— سىزنى بىرنەرسە يېيىشتىن ئاۋۋال ئوبدان كۆرۈپ ئاندىن يېسۇن دەپ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

قازىنىڭ نەزىرى

بىر كۈنى يېزا يۇرت پۈتۈن يۇرتقا: «يۇرتىمىزغا قازى ئاخۇنۇم كەلدى، ھەممە ئادەم تۈتۈن بېشىغا ئالدى قوي، كەينى توخۇ بولسىمۇ ئۆشرە ـ زاكات تاپشۇرۇپ قازىنىڭ نەزىرىگە سازاۋەر بولسۇن» دېگەن بۇيرۇقنى چىقىرىپتۇ.

ئەپەندىم بۇيرۇقنى ئوقۇپ، تۆت تۇخۇمنى ياغلىققا تۇگۇپ، قازىنىڭ ئالدىغا مېڭىپتۇ. ئۇنى كۆرگەن قوشنىسى:

— ئەپەندىم، بۇ نېمىگىز، ھېچبولمىسا توخۇ بولسىمۇ ئاپارمىسىڭىز، قازىنىڭ نەزىرىدىن چۈشۈپ كېتىسىز، — دەپتۇ.

— قىزىق ئىكەنسىز، — دەپتۇ ئەپەندىم، — قازىنىڭ نەزىرىدىن سۇنۇق ياماقمۇ چۈشمەيدىيۇ، پۈتۈنسۇرۇك بىر ئادەم چۈشۈپ كېتەمدۇ!

(ئۇيغۇر)

«ئۇچار» بولسۇن

ئەپەندىمنىڭ قوشنىسى ئۆيلەنگەنىكەن، خوتۇنى ئۇچ ئايدىن كېيىن تۇغۇپ قويۇپتۇ. بالىنىڭ ئانىسى ئەپەندىمدىن بالىغا ئات قويۇپ بېرىشنى سوراپتۇ.

— بۇ بالىنىڭ ئېتى «ئۇچار» بولسۇن، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— بۇ قانداق ئات؟ — دەپ ھەيران بوپتۇ بالىنىڭ ئانىسى.

— بالىغا ئات قويغاندا، — دەپتۇ ئەپەندىم، — ھەمىشە ئۇنىڭ خىسلىتىنى بىلىپ ئاندىن ئات قويۇش كېرەك. بالا ئانىسىنىڭ قورسىقىدا توققۇز ئايلىق يول-نى ئۇچ ئايدا بېسىپتۇ. بۇ بالا چوڭ بولغاندىن كېيىن، ئەلۋەتتە ئۇچار بولىدۇ.

(ئۆزبېك)

ياش

ئەپەندىم بىر مەشرەپكە بېرىپتىكەن، مەشرەپ ئەھلى ئۆزئارا ياش سۆرۈشتۈرۈشكە باشلاپتۇ. خېلى ياشىنىپ قالغان بولسىمۇ، ياش قىزغا ئۆيلەنگەن بىر كىشى يېشىنى راسا كېمەيتىپ ئېيتىپتۇ. ئەپەندىم بۇ ئىشـقا ھـەيران بولۇپ ئولتۇرغىـنىدا، بىرى ئەپەن-دىمدىن:

— ئەپەندىم، بۇ يىل نەچچە ياشقا كىردىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

— ئوتتۇز يـاشقا، — دەپ جـاۋاب بـېرىپتۇ ئەپەندىم.

— بەللى، — دەپتۇ ئولتۇرغانلاردىن بىرى، —بۇنىڭدىن ئون يىل بۇرۇنمۇ ئوتتۇز دېيدىڭىزغۇ!

— توغرا، مېنىڭ يېشىم توختاپ قالغان، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— قاچاندىن بېرى؟

— ياش قىزغـا ئـۆيلەنمـەكچـى بـولغىنىمـدىن بېرى، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

پەرىجەم يېسۇن

بىر كۆنى مەھەللىدە بىر توي بوپتىكەن، ئەپەندىم كونا كىيىملىرى بىلەن تويغا بېرىپتۇ. لېكىن ئەپەندىمگە ھېچكىم ئېتىبار قىلماپتۇ، ئۆيگىمۇ باشلىماپتۇ. ئەپەندىم دەرھال ئۆيىگە قايتىپ بېرىپ مېھماندارچىلىققا كىيىدىغان يېڭى پەرىجىسىنى كىيىپ كەپتىكەن، ئۇنى ئىززەت - ئىكرام بىلەن ئۆيىنىڭ تۆرىسىگە چىقىرىشىپتۇ.

ئاش كەلتۈرۈلگەندە ئەپەندىم پەرىجىسىنىڭ يېڭىنى تاۋاققا تىقىپ: «قېنى، ئاش ئال، پەرىجەم! تويغۇچە يېگىن!» دەپتۇ.

ئۆي ئىگىسى ھەيران بولۇپ:

— ئەپەندىم، بۇ نېمە قىلغىنىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

ئەپەندىم:

— ئىززەت - ھۆرمەت پەرىجە ئۈچۈن بولسا، ئاشنىمۇ پەرىجەم يېسۇن! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

پەرھىز

بىر كۈنى ئەپەندىمنىڭ ئۆيىگە مەھەللە ئىمامى مېھمان بولۇپ كەپتۇ. ئىمام: «بۈنى يېيىش سۈننەت، پەيغەمبىرىمىزنىڭ ئېيتىشىچە، ئۇنى يېيىشمۇ سۈننەت» دەپ، داستىخانغا قويۇلغان نازۇنېمەتلەرنىڭ ھەممىسىنى پاك ـ پاكىز يەپ تۈگىتىپتۇ. شۇ ئارىلىقتا ئۆيگە ئەپەندىمنىڭ بەش ياشلىق ئوغلى كىرىپ كەپتۇ.

— بۇ سىزنىڭ ئوغلىڭىزمۇ؟ — دەپ سوراپتۇ ئىمام.

— خوش، تەقسىر!

— ئېتى نېمە؟

— پەرھىز.

— ھوي، پەرھىز دېگەنمۇ ئات بولامدۇ؟ — دەپتۇ ئىمام.

— تەقسىر، بالىمىزنىڭ ئېتى سۈننەت ئىدى، لېكىن سىزنى يەپ قويمىسۇن دەپ، پەرھىز دېدىم، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

كىچىك ھاجى

ئەپەندىمنىڭ قوشنىسى ئۆيلىنىپ بىر ئايدىن كې-يىن خوتۇنى تۇغۇپ قويۇپتۇ. قوشنىسى ئەپەندىمنى چاقىرىپ بالىسىغا ئات قويۇپ بېرىشنى ئۆتۈنۈپتۇ. ئە-پەندىم بالىغا «كىچىك ھاجى» دەپ ئات قويۇپتۇ.

— ئەپەندىم، يېڭى تۇغۇلغان بوۋاققا «ھاجى» دې-گەن ئاتنى قويغىنىڭىز نېمىسى؟ — دەپتۇ ھەيران بو-لۇپ قوشنىسى.

— بۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم، — ئوغلىڭىزغا تازا لايىق ئات. بالىڭىز قورساقتا تۇرۇپ توققۇز ئايلىق يولنى بىر ئايدا بېسىپ بولغانىكەن، يورۇق دۇنياغا كۆز ئاچقاندىن كېيىن بىر يىلغا قالماي مەككىگە بېرىپ كەلسە ئەجەب ئەمەس!

(ئۇيغۇر)

ئۇساپ قالغاندۇر

ئەپەندىم بىر تويغا بېرىپتۇ. داستىخان سېلىنىپ، مەزە تارتىلغاندىن كېيىن، ئەپەندىمنىڭ يېنىدا ئولتۇرغان يوغان سەللىلىك بىر كىشى ئۆزىنىڭ يېگىنىنى ئاز دەپ، يانچۇقىغا ھەدەپ مەزە قاچىلىغىلى تۇرۇپتۇ. ئەپەندىم بۇنى كۆرۈپ قېلىپ دەرھال چەينەكنى ئېلىپ ئۇنىڭ يانچۇقىغا چاي قۇيۇشقا باشلاپتۇ. بۇ كىشىنىڭ ئاچچىقى كېلىپ:

— ئەپەندىم، بۇ نېمە قىلىق، يانچۇققا چاي قۇيغان نەدە بار؟ — دەپتىكەن.

ئەپەندىم:

— يانچۇقىڭىز مەزەنى خېلى يېدى، بەلكىم ئۇسساپ قالغاندۇر، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

خاسىيەتلىك لاخشىگىر

بىر كۈنى ئەپەندىم بازار ئايلىنىپ يۈرۈپ، قىلىچ سېتىپ ئولتۇرغان بىر كىشىگە دۈچ كەپتۇ ۋە قىلىچ-نىڭ باھاسىنى سوراپتۇ:

— قىلىچىنىڭ باھاسى يۈز تەڭگە، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ھېلىقى كىشى.

— نېمانچە قىممەت قىلىچ بۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم ھەيران بولۇپ.

— ھەيران بولماڭ، قىممەت بولغىنى بىلەن خا-سىيىتى بار، — دەپتۇ قىلىچىنىڭ ئىگىسى، — ئەگەر دۈشمەنگە شىلتىسىڭىز بەش گەز ئۈزىرايدۇ.

— خاسىيىتى چاغلىق ئىكەن، — دەپتۇ ئەپەندىم، — خوتۇنۇمنىڭ ئاچچىقى كەلگەندە، بىزنىڭ لاخشىگىرمۇ ئون گەز ئۈزىرايدۇ، قىلىچىڭىز يۈز تەڭگە بولغان يەردە، لاخشىگىرىمنى ئىككى يۈز تەڭگىگە سات-سام بولغۇدەك!

(ئۇيغۇر)

خوش خەۋەر ۋە شۇم خەۋەر

ئەپەندىمنىڭ يېقىن قوشنىلىرىدىن بىرى باشقا بىر يۇرتقا ئەمەلدار بولۇپ كېتىپتۇ. بىرنەچچە يىلدىن كې-يىن ئەپەندىم بۇ يۇرتقا بېرىپ قاپتۇ. بۇنى ئاڭلىغان ئەمەلدار ئەپەندىمنى ئۆيگە چاقىرتىپ كەپتۇ ـ دە، ئال-دىغا بىر تاۋاق ئاش قويۇپتۇ. ئەپەندىم ئەمدىلا ئاشقا قول ئۇزىتىشىغا، ئەمەلدار يامغۇردەك سوئال ياغدۇرۇ-ۋېتىپتۇ:

— خوش، قېرىنداش، ئەل ـ يۇرت ئاماندۇر؟

— خۇدايا شۈكرى، ئامان ـ ئېسەن! — دەپتۇ ئەپەندىم.

— ئوغلۇم ئوبدان تۇرۇپتىمۇ؟

— ئويلىغىنىڭىزدىنمۇ ئوبدان.

— ئانامنىڭ سالامەتلىكى ياخشىدۇر؟

— ناھايىتى ياخشى، ئۆزىڭىز كۆرگەندەك.

— بىزنىڭ خورخۇر ئىتىمىز باردۇر؟

— بار، ئۆيىڭىزگە كىشى يولاتمايدۇ.

— مېنىڭ چىلان تورۇقۇم ئاماندۇر؟

— ......

سوئاللار ئەپەندىمنىڭ جېنىغا تېگىپتۇ. ئەپەندىمە-نىڭ قورساقلىرى ئېچىپ تارتىشىپ كېتىپتۇ. لېكىن ئەمەلدار ئاش يېيىشكىمۇ پۇرسەت بەرمەستىن، يەنە ئۈست - ئۈستىگە سوئال بېرىشكە باشلاپتۇ:

— خوش، بىزنىڭ خورخۇرنى ساق دېدىڭىزمۇ؟

— يوقسۇ، مەن يولغا چىقىشتىن بىر كۈن بۇرۇن ئۆلۈپ كەتتى.

— هوي، راستىما؟ — دەپ يەنە سوراپتۇ كۆزلىرى-نى چەكچەيتىپ ئەمەلدار، — نېمە بولۇپ ئۆلدى؟

— گېلىغا چىلان تورۇق ئېتىڭىزنىڭ سۆڭىكى تۇرۇپ قېلىپ ئۆلدى.

— هەي، تېخى ئېتىممۇ ئۆلدىمۇ؟ نېمە بولۇپ ئۆلدى؟

— خوتۇنىڭىزنى يەرلىكتە قويۇپ قايتقاندا مۇدۇ-رۇپ كېتىپ، بوينى قايرىلىپ ئۆلدى.

— خوتۇنىڭىز دېدىڭىزمۇ؟

— هەئە، تەقسىر، ئوغلىڭىزنىڭ دەردىدە تولا يىغ-لاپ قازا تاپتى.

— يا خۇدا، ئوغلۇممۇ ئۆلگەنمىدى؟

— شۇنداق، ئۆيىڭىزنىڭ ئۆگزىسى بېسىۋېلىپ ئۆلۈپ كەتتى.

ئەمەلدار: «ئىسىت ئۆيۈم! جىگىرىم بالام! ۋاي هەمراهىم!» دەپ پەرياد قىلىپ يىغلاشقا باشلاپتۇ.

ئەپەندىم پۇرسەتنى غەنىيمەت بىلىپ، قورسىقىنى تازا تويدۇرۇپتۇ ـ دە، ئاندىن:

— خۇشال بولغىنىڭىزدا ئاچ قويغانلىقىڭىز، قايغۇ-غا چۈشكىنىڭىزدە قورسىقىم تويدى. خەير - خوش! — دەپلا چىقىپ كېتىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

گۇناھ خالتىسى

ئەپەندىم پۇلدىن قىسىلىپ، ئۆيىدىكى ئەسكى تۇ-لۇمنى «پۇۋ» دەپ كۆپتۈرۈپ، بازارغا ئاچىقىپتۇ. ئە-پەندىم تۇلۇمنى ساتالماي ئولتۇرسا، بىر باي كېلىپ قېلىپ سوراپتۇ:

— تۇلۇمنى ساتامسىز؟

— بۇ تۇلۇم ئەمەس، گۇناھ خالتىسى، سېتىشقا بولمايدۇ.

— بولمىسا نېمىشقا بازاردا تۇتۇپ ئولتۇرىسىز؟

— گۇناھكار بەندىلەرنى گۇناھتىن پاك قىلىش ئۈچۈن!

— قانداق قىلىپ گۇناھتىن پاك قىلىسىز؟

— ئاسان، — دەپتۇ ئەپەندىم، — گۇناھكار بەندە-لەر گۇناھىنى تۇلۇم ئىچىگە پۇۋ دەيدۇ ـ دە، گۇناھتىن پاكلىنىدۇ. ئەتىگەندىن بېرى بىرمۇنچە ئەقىللىق كى-شىلەر گۇناھىنى تۇلۇم ئىچىگە پۇۋ دەپ، گۇناھىدىن ساقىت بولۇپ كەتتى. سىزنىڭمۇ ئەقلىڭىز كامىل بول-سا، بىر تەڭگە پۇل تۆلەڭ ـ دە، گۇناھىڭىزدىن ساقىت بولۇڭ!

باي: «گۇناھىمدىن ساقىت بولىدىغان ئىشىم بول-سا، بىر تەڭگە بەرسەم بېرەي» دەپ، بىر تەڭگىنى ئەپەندىمگە بېرىپتۇ. ئاندىن تۇلۇمنى پۇۋلەشكە باشلاپ-

تۇ. باي پۇشايمان بولۇپ، ئەپەندىم تۇلۇمنىڭ بىر چېتىنى باسقاندىكەن، تۇلۇمدىكى يەل قايتىپ باينىڭ ئىچىگە كىرىپ كېتىپتۇ. باي ھودۇقۇپ:
— بۇ قانداق بولغىنى، باشقىلارنىڭ گۇناھىمۇ مېنىڭ ئىچىمگە كىرىپ كەتتىغۇ! — دەپ دادلاپتۇ.
— گۇناھىڭىز جاھىل ئىكەن، بىرلا پۇشايمانغا چىقمايدىكەن، — دەپتۇ ئەپەندىم، — بۇنىڭ چارىسىمۇ ئاسان، يەنە ئون تەڭگە بەرسىڭىز، تۇلۇمدىكى گۇناھلارنى ئېرىققا تۆكۈۋېتىپ، تۇلۇمنى ئۆزىڭىزگە بېرىمەن - دە، ئۆز گۇناھىڭىزنىمۇ، يات گۇناھلارنىمۇ ئارامخۇدا پۇشايمانلىسىز.
باي ماقۇل بولۇپ، تۇلۇمنى ئون تەڭگىگە ئاپتۇ. ئەپەندىم تۇلۇمنى بوشىتىپ بايغا بېرىپتۇ - دە:
— ئەقلىڭىزگە بارىكاللا، ئەمدى سىز دۇنيادىكى بىردىنبىر گۇناھسىز باي بولىسىز، — دەپ ئۆيىگە كېتىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

قەيەرگە ماڭدىڭىز

بىر كىچىسى ئەپەندىمنىڭ ئۆيىگە ئوغرى كىرىپ، بار ـ يوقنى بوغچۇملاپ كۆتۈرۈپ مېڭىپتۇ. ئوغرىلار ئىشىكتىن چىقىشىغا، ئەپەندىم ئۆيدىكى قالغان ـ قاتـ قان نەرسىلەرنى يىغىشتۇرۇپ ئوغرىلارنىڭ كەينىدىن مېڭىپتۇ.

ئەپەندىمنى كۆرگەن ئوغرىلار:

— بۇ قاراڭغۇ كىچىدە قەيەرگە ماڭدىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

ئەپەندىم:

— خۇداغا مىڭ شۈكرى، ئات ـ ئۇلاغ يوق، ئۆي كۆچەلمەي يۈرگەنىدىم، ئەجەبمۇ ياخشى، سىلەر كۆچۈـ رۈپ قويىدىغان بولدۇڭلار، — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

ئۆلۈكتىن سوراڭلار

ئەپەندىم مەھەللىگە ئىمام بولۇپ تۇرغان كۈنلىرىدە مەھەللە بايلىرىدىن بىرى ئۆلۈپتۇ. جامائەت ئەپەندىمدىن ئۆلگۈچىنىڭ نامىزىنى چۈشۈرۈپ بېرىشنى ئىلتىماس قىلسا، ئەپەندىم ئۇنىماپتۇ.

— نېمىشقا ئۇنىمايسىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

ئەپەندىم:

— ئۇ رەھمەتلىك مېنىڭ ئىمام بولۇشۇمغا نارازى ئىدى. ئىككىمىزنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئاداۋەت بولغاچقا، ئەگەر نامىزىنى چۈشۈرسەم، ئۇ خاپا بولۇپ ئورنىدىن يۈگۈرۈپ قوپۇپ كېتىشى مۇمكىن، ئىشەنمىسەڭلار، ئۆزىدىن سوراڭلار، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

جەننەت توشۇپ كېتىپ...

بىر كۈنى پادىشاھ ئەپەندىمدىن:

— ئەپەندىم، مەن ئۆلگەندە جەننەتكە كىرىمەنمۇ، دوزاخقىمۇ؟ قېنى بىر ئادىل باھا بېرىپ بېقىڭا، — دەپ سوراپتۇ.

ئەپەندىم ئەيمەنمەستىنلا:

— دوزاخقا كىرىدىلا، تەقسىر، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

پادىشاھنىڭ ئاچچىقى كېلىپ، غەزەپتىن ساقاللىرى تىترەپ كېتىپتۇ.

بۇنى كۆرگەن ئەپەندىم:

— تەقسىر، خاپا بولمىسىلا، ئەسلىدىغۇ جەننەتكە كىرىدىلا دېمەكچىدىم. بىراق، جاللاتلىرىنىڭ قىلىچى ئاستىدا بىگۇناھ ئۆلگەن كىشىلەر بىلەن جەننەت توشۇپ كەتكەن بولسا، سىلىنى سىغمامدىكىن دەپ دوزاخ دەپتىمەن، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

ئۆز قولىغا بەردىم

باي بىر كىمگە قارا چاپلاپ يازغان بىر پارچە خەتنى ئەپەندىمنىڭ قولىغا تۇتقۇزۇپ:

— ئەپەندىم، بۇ خەتنى قازى ئاخۇنۇمنىڭ هويلىسىغا تاشلىۋېتىپ كېلىڭ، — دەپ جېكىلەپتۇ.

ئەپەندىم قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، باي:

— قانداق، ئىشنى جايدا پۈتتۈرەلىدىڭىزمۇ؟ — دەپ سوراپتۇ ئەپەندىمدىن.

— باي ئاكا، خاتىرجەم بولسىلا، — دەپتۇ ئەپەندىم جاۋابەن، — خەتنى قازى ئاخۇنۇمنىڭ ئۆز قولىغا بەردىم، هەم يەنە خەتنى ئۆزلىرىنىڭ بەرگەنلىكىنى ئېيتتىم.

(ئۇيغۇر)

ئۆكۈز مېنى ئالدى

ئەپەندىم بازاردىن ئۆكۈز ئېلىپ يېتىلەپ كېتىۋا-
تاتتىكەن، يولدا: «ئەپەندىم، ئۆكۈز قانچە بولدى؟»
دېگەن سوئاللار يېغىپ كېتىپتۇ.

ئەپەندىم تېرىكىپ ئارغامچىنىڭ بىر ئۇچىنى ئۆزى-
نىڭ بوينىغا باغلىۋاپتۇ.

يەنە بىر ئادەم:

— ئۆكۈزنى ئالدىڭىزمۇ، ئەپەندىم؟ — دەپ سو-
راپتۇ.

ئەپەندىم:

— ياق، بۇرادەر، ئۆكۈز مېنى ئالدى، — دەپ
جاۋاب بېرىپتۇ.

(قىرغىز)

مېھمان

ئەپەندىم خېلىلا ئېدىتلىق، ئىشچان ئادەم بولغاچ-قا، ھويلىسى تار بولسىمۇ، ئوتتۇرىسىغا گۈلزارلىق قىلىپ، ئەتراپىنى تەرمە بىلەن ئوراپ، دەرەختىن بىر تال يوپۇرماق چۈشسە بىر - بىردىن تېرىپ، كۈنىگە تۆت قېتىم سۇ سېپىپ سۈپۈرۈپ تۇرىدىكەن.

ياز كۈنلىرىنىڭ بىرىدە، خوتۇنىنىڭ قېرىندىشى تۆت شوخ بالىسى بىلەن مېھمان بولۇپ كەپتۇ. ئارىدىن بىر كۈن ئۆتۈپتۇ، ئىككى كۈن ئۆتۈپتۇ، مېھمان كې-تىش توغرۇلۇق ئېغىزمۇ ئاچماپتۇ.

بۇ ئۈچ كۈن ئىچىدە يۇلۇپ تاشلانمىغان يا بىر تال گۈل، يا بىر تەرمە قالماپتۇ. ئارىدىن يەنە بىر - ئىككى كۈن ئۆتكەندىن كېيىن ئەپەندىم ھويلىسىنى تونۇماي قاپتۇ: كۆزلۈك ئالمىلار ئۈزۈلۈپ، بىر چىشلەپلا تاش-لىنىۋېتىلىپتۇ؛ تەكتىكى ئۈزۈملەرنى بالىلار ئۈزۈن تا-ياق بىلەن ئۇرۇپ چۈشۈرۈۋېتىپتۇ... ئەپەندىمنىڭ ئوغ-لى بالىلارنىڭ قولىدىن تاياقنى ئېلىۋالسا، مېھمان خو-تۇندىن ئاچچىق گەپ ئاڭلاپتۇ:

— قويۇڭ، ئويناۋەرسۇن، بۇ بالىلار بەكمۇ ئەركە ئۆسكەن، ئۈزۈم دېگەن ھەر يىلى بولۇۋېرىدۇ.

ئەپەندىم خوتۇنىغا لام دېيەلمەي، ئاخشىمى چايخانىغا چىقىپ كېتىپتۇ. ئۇنىڭ ئۇھ تارتىپ ئولتۇرغىنىنى كۆرگەن بىر ئاغىنىسى هال سوراپتۇ:

— خوش، ئەپەندىم، بەك خاپا كۆرۈنىسىزغۇ؟

— هەي بۇرادەر، خوتۇنۇمنىڭ تۇغقىنى كەلگەن، تۈت شوخ، ئەركە بالىسى بار ئىكەن، تاپىنىمدىن كىرىپ، مېڭەمدىن چىقىۋاتىدۇ. ئەتىگەنلىككە خوتۇنىڭىز ناشتىنى بىزنىڭكىدە قىلىپ، مېهماننى ئىنساپقا كەلتۇرسە... ئۆيىگە كەتسە!

ئەتىگەنلىكى قوشنىسىنىڭ خوتۇنى ناشتىغا كىرىپتۇ، گەپنى ئايلاندۇرۇپ ئەپەندىمنىڭ مەقسىتىنى ئوتتۇرىغا سېپتۇ.

— بىز تېخى بىر - بىرىمىزنىڭ دىدارىغا تويغىنىمىز يوق، — دەپتۇ مېهمان.

ئەپەندىم ئۇشتۇمتۇت يىغلىۋېتىپتۇ:

— بۇ دۇنيادا بىر - بىرىمىزنىڭ دىدارىغا تويمىدىغان بولساق، قىيامەتتە دىدار كۆرۈشمەيدىكەنمىز - دە!

(ئۇيغۇر)

سوئالغا يارىشا جاۋاب

ئەپەندىمنىڭ ئېشىكى ئوغرىلانغانلىقىنى ئاڭلاپ، يىراق - يېقىندىكى ئاغىنە - ئۆڭگىلىرى كېلىپ كۆڭۈل سورىشىپتۇ. ئۇلارنى كۇتۇش ئۇچۇن ئەپەندىمنىڭ ئېشەك نەرخىدىن ئون ھەسسە ئارتۇق پۇلى كېتىپتۇ.

بۇمۇ ئازلىق قىلغاندەك بىر ئەزمە ئاغىنىسى ئەپەندىمدىن تۆرلۈك سوئاللارنى سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، ئېشىكىڭىزنى بىر ئوغرى ئوغرىلاپتىمۇ؟ ئېشەكىڭىزنى مەسىنىپ كېتىپتىمۇ ياكى يېتىلەپمۇ؟ ئېشىكىڭىز بوسۇغىدىن چىقىشىدا ئوڭ پۇتىنى سېلىپ چىقىپتىمۇ ياكى سول پۇتى بىلەن چىقىپتىمۇ؟...

ئەپەندىم:

— يەنە بىر قېتىم ئېشەك ئوغرىلىتىدىغان بولسام، سىزنى قىچقىرىپ كېلىمەن، ھەممىسىنى ئۆز كۆزىڭىز بىلەن كۆرۈپ تۇرارسىز، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

ئەزىزلەر

ئەپەندىم قەشقەردە ئۆتكەن ئەزىزلەرنى ياخشى بىلـ-
دىغان چوڭ مولـلىنىڭ ئۆيىدە مېھمان بوپتۇ. ئۆي ئىـ-
گىسى كەچكىچە ئەزىزلەر توغرۇلۇق گەپ قىلىپ،
مېھمانلارغا چايمۇ بەرمەپتۇ.

قورسىقى ئېچىپ كەتكەن ئەپەندىم موللىغا لوقما سېلىپ:

— تەقسىر، ئاشۇ ئەزىزلەر تاماق يەمتى؟ — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

گەپ سەللىدە

قازىنىڭ بېشى قاتتىق ئاغرىپ قاپتۇ. ئۇنى كۆر-مىگەن، دورا بەرمىگەن تېۋىپ قالماپتۇ. ئاخىر جەرراھ ئۇنىڭ مېڭىسىنى ئېچىپ داۋالايدىغان بوپتۇ. قازى را-زى بوپتۇ. جەرراھ ئۇنىڭغا دورا پۈركىتىپتۇ - دە، باشىنىڭ قېپىنى ئېچىپتۇ، مېڭىنى بىر چىنىگە ئاۋايلاپ-قىنا سېلىۋېلىپ ئەملەشكە كىرىشىپتۇ.

ئەملەش تۈگەپ، جەرراھ مېڭىنى جايىغا سېلىپ قويۇش ئۈچۈن يېنىغا قارىسا، مۈشۈك يەپ كېتىپتۇ.

جەرراھ ھەيران بولۇپ:

— ئەمدى نېمە بولدى، بۇ كىشى قانداق قىلىپ قازىلىق قىلىدۇ؟ — دەپتۇ.

ئەپەندىم ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىپ:

— زىيىنى يوق، قازىلىق قىلىش ئۈچۈن مېڭە كېرەك ئەمەس، سەللە بولسا بولغىنى، گەپ سەللىدە، قېپىنى يېپىپ قويۇڭ - دە، چاپسان سەللىسىنى ئوراڭ! ...، — دەپتۇ.

(ئۆزبېك)

جەننەتتە مەسچىت بارمۇ؟

ئەپەندىم بىر يېزىغا ئىمام بولۇپ بارغانىكەن، ئۇ-نىڭ هال - ئەھۋالىدىن هېچكىم خەۋەر ئالماپتۇ.
بىر خەتمىقۇرئاندا بىراۋ ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:
— ئەپەندىم، جەننەتتە مەسچىت بارمۇ، يوقمۇ؟
ئەپەندىم ئالدىراپ جاۋاب بېرىپتۇ:
— ئاۋۋال مەسچىت بار ئىدى، جەننەتكە كىرگەن ئادەملەر ناماز ئوقۇپ ئىمامدىن خەۋەر ئالمىغانلىقتىن، خۇدانىڭ ئاچچىقى كېلىپ، مەسچىتنى قۇلۇپلىتىپ قويغان.

(ئۇيغۇر)

ئەپەندىم — مەزىن

ئەپەندىم مەسچىت پەشتىقىدا پېشىنغا ئەزان توۋلا-ۋاتاتتىكەن، كوچىدىن بىر كىشى ۋارقىراپتۇ:

— ئەپەندىم، ئەزاننى ئۈنلۈكرەك توۋلاڭ، ئېنىق ئاڭلانمايۋاتىدۇ.

ئەپەندىم ئەزاننى يېرىمىدا توختىتىپ قويۇپ، قۇ-لىقىنى تۇتۇپ تۇرغان پېتىچە جاۋاب بېرىپتۇ:

— قورسىقىڭ توق بولسا ئۆزۈڭ چىقىپ ئۈنلۈك-رەك توۋلىغىن!

(ئۇيغۇر)

قورساقنىڭ قارغىشى

ئەپەندىمنىڭ روزا تۇتۇپ ماغدۇرى قالماپتۇ، ئىپ-تاردىن كېيىن مەسچىتكە ناماز ئوقۇغىلى چىقىپتۇ. نامازدىن كېيىن قارى ناھايىتىمۇ ئۇزۇن بىر سۈرىنى ئوقۇپتۇ. ئەپەندىم ئىپتاردا ھەر خىل تاماقلارنى كۆپ يەپ قويغاچقا، ئارىلاپ - ئارىلاپ قورسىقى غۇلدۇرلاپ، سوغۇق تەرگە چۆمۈپتۇ. قورسىقى يەنە بىر غۇلدۇرلىغاندا، يېنىدىكى ئادەم:

— ئەپەندىم، قورسىقىڭىز نېمە دەۋاتىدۇ؟ — دەپتۇ.

ئەپەندىم پۈتىنى سوزۇپ شۇنداق دەپتۇ:

— قارىنى قارغاۋاتىدۇ، شۇنچە سوزۇۋەتتىڭ، ئاۋازىڭ ئۆچسۇن دەۋاتىدۇ.

(ئۇيغۇر)

كېيىك دېگەن نېمىتى!

ئەپەندىم ئەمىر تېمۇر بىلەن ئوۋغا چىقىپتۇ. ئەمىر بىر كېيىكنى قوغلاپ بېرىپ ئاتقانىكەن، ئوقى تەگمەپتۇ. ئۆزىنى بەكمۇ مەرگەن دەپ ماختىنىپ يۈرگەن ئەمىر ئەپەندىمنىڭ ئالدىدا خىجالەت بولۇپ قاپتۇ:

— قاراڭ، ئەپەندىم، مەن جىق ئوۋلارنى قىلغان، مۆغەمبەر كېيىك ئىكەن، ئوقۇمدىن قېچىپ كېتەلىدى.

ئەپەندىم ئەمىرنى خىجالەتچىلىكتىن قۇتۇلدۇرماقچى بولۇپ:

— ئەگەر كېيىكنىڭ ئورنىدا يۈز ئادەم بولغان بولسا، خاتالاشماي تەگكۈزگەن بولاتتىڭىز، كېيىك دېگەن نېمىتى! ...، — دەپتۇ.

(ئۆزبېك)

ئاق قۇم

ئەپەندىم بىر ئاغىنىسى بىلەن تاماشا قىلىش ئۇچۇن يېزىغا چىقىپتۇ. يولدا قېتىقى ياخشى دەپ داڭقى چىققان بىر يېزىدا توختاپ، ئىككى ھېجىر قېتىق سېتىۋېلىشىپتۇ. ئەپەندىمنىڭ ئاغىنىسى خالتىسىدىكى شېكەرنى ئۆز ئالدىغا سېپىپ، قېتىقنى غۇرتۇلدىتىپ ئىچىۋېتىپتۇ. ئەپەندىم يەردىن بىر ئوچۇم قۇم ئېلىپ قېتىققا سەپمەكچى بوپتۇ. ئاغىنىسىنىڭ كۆزلىرى ئالدىيىپ كېتىپتۇ. ئەپەندىم قۇمنى تاشلىۋېتىپ:

— مەن قېتىقنى كۆرسەم: «مەيلى قارا قۇمغا كۆنمىسەڭ ئاق قۇمۇڭدىن سەپ!» دەپ قەسەم ئىچكەنمەن، — دەپتۇ.

(تۈركمەن)

ئابى رەھمەت

باھاردا گۈلدۈرماما گۈلدۈرلەپ، چاقماق چېقىپ، قاتتىق يامغۇر يېغىپتۇ. ئەپەندىم ئۆيىگە قاراپ يۈگۈرۈپتۇ. مەسچىتنىڭ دەرۋازىسى ئالدىدا تۇرۇپ، ئەپەندىمنىڭ يۈگۈرگىنىنى كۆزىتىپ تۇرغان ئىمام كايىپ كېتىپ:

— ئەپەندىم، بۇ دېگەن باھار يامغۇرى، ئۇنى «ئابى رەھمەت» دەيمىز، خۇدانىڭ بەندىلىرىگە ئەۋەتكەن رەھمەت سۈيى، نېمىشقا شۇنداق يامغۇردىن قاچىسىز؟ — دەپتۇ.

ئەپەندىم جاۋابەن:

— بۇ يامغۇرنىڭ مۇبارەك يامغۇر ئىكەنلىكىنى مەنمۇ بىلىمەن، تەقسىر، ئابى رەھمەتنى تولا ئاياغ ئاستى قىلماي دەپ يۈگۈرۈپ كېتىۋاتىمەن، — دەپتۇ.

(ئەزەربەيجان)

گەپ خورازدا

ئەپەندىم بازاردا توخۇسىنى سېتىپ پۇلىنى ئېلىۋاتقاندا، بىر چاقچاقچى:

— هەي ئەپەندىم، توخۇنى بىكار ساتتىڭىز، قۇيرۇقىغا قارىغاندا هەر كۈنى ئۈچ تۇخۇم تۇغىدىغان توخۇدەك تۇرىدۇ، — دەپتۇ.

ئەپەندىم پۇلنى يانچۇقىغا سېلىۋېتىپ جاۋاب بېرىپتۇ:

— هەر كۈنى ئۈچتىن تۇغىدىغانلىقى راست، لېكىن گەپ قۇيرۇقىدا ئەمەس، خورازدا، تۇغماي يۈرگەن توخۇيۇڭ بولسا ئەكېلىۋەر!...

(ئۇيغۇر)

ئۇ دۇنيانىڭ كەڭلىكى

ئەپەندىم كوچىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقانىكەن، پاراڭ-لىشىپ ئولتۇرغان بىر توپ ئادەم ئەپەندىمنى توختى-تىپ:

— ئەپەندىم، سىزدىن سورايدىغان بىر سوئالىمىز بار، ئۇ دۇنيانىڭ كەڭلىكى قانچىلىك بولىدىكەن؟ — دەپتۇ.

شۇ چاغدا بىر تاۋۇت ئۆتۈپ قاپتۇ. ئەپەندىم تاۋۇت-نى كۆرسىتىپ:

— ئەنە ئۇ، دۇنيانى ئۆلچىگىلى كېتىۋاتىدۇ، كەي-نىدىن بارساڭلار، ئېنىقىنى بىلىپ كېلىسىلەر، — دەپتۇ.

(تۈركمەن)

نەزىرگە يارىشا

ئەپەندىمگە بىر ئادەم بارمىقىدىكى كۆزى يوق ئۈزۈ-
كىنى نەزىر قىلىپ بېرىپ:

— باشپاناھىسىز، ۋەتەنسىز بىر ئادەممەن، ئەپەن-
دىم، سىزنى خۇداغا يېقىن ئادەم دېيىشىدۇ. قىش
يېقىنلىشىۋاتىدۇ، بىر دۇئا قىلىڭ، خۇدا ماڭا بىر ئۆي
بەرسۇن، — دەپتۇ.

ئەپەندىم قولىنى كۆتۈرۈپ دۇئا قىلىپ:

— ئىلاھا ئامىن، خۇدا سىزگە قىلغان نەزىرىڭىز-
گە يارىشا ئۆگزىسىز ئۆي بەرسۇن! — دەپتۇ.

(ئەزەربەيجان)

ئىسسىق جان

ئاغرىقچان قېرى ئىمام ئەپەندىمنى ئاخشىمى دان بازىرى ئالدىدا يولۇقتۇرۇپ:

— موللا نەسىردىن، مەن بازار قىلىپ چىققۇچە شۇ يەردە كۈتۈپ تۇرۇڭ، پاراڭ سېلىشىپ كېتىمىز، — دەپ ئۆتۈنۈپتۇ.

ئەپەندىم ئىمامنىڭ بازارلىق ئالچىقىپ، خۇرجۇنىنى ئۇنىڭغا كۆتۈرگۈزۈپ كەتمەكچى بولغانلىقىنى سېزىپتۇ ـ دە، ئىمامغا قاراپ:

— رەڭگىڭىز بىر قىسمىلا، ئىسسىق جان… مەن ئۆيگە بېرىپ خەۋەر قىلىپ تۇرسام قانداق بولاركىن، — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

ئەيىب ئۆزۈمدە…

ئەپەندىمنىڭ پاتىمە، زۆھرە دېگەن قىزلىرى بار بولۇپ، پاتىمەسىنى دېھقانغا، زۆھرەسىنى ياغاچچىغا بېرىپتىكەن. ئارىدىن ئالتە ئاي ئۆتكەندىن كېيىن، قىشتا ئىككىلا قىزى ئەپەندىمنى كۆرگىلى كېلىپ، كېچىسى سەندەلدە ئۇزاق پاراڭ سېلىشىپ ئولتۇرۇپتۇ.

پاتىمە شۇنداق دەپتۇ:

— قېرىپ، پىيادە مېڭىشقا قىينىلىدىغان بولۇپ قالدىڭىز، دادا. ئەگەر بۇ يىل ھاۋا ياخشى كېلىپ، ھۆل - يېغىن ئوبدان بولسا، كۈيئوغلىڭىز ئەتىيازدا قىرغا بۇغداي تېرىپ، كۈزدە سىزگە بىر ئات ئېلىپ بەرمەكچى.

زۆھرە:

— ئەگەر بۇ يىل قۇرغاقچىلىق بولۇپ، شەھەردە بىناكارلىق ئىشلىرى ياخشى يۈرۈشۈپ كەتسە، كۈيئوغ- لىڭىز سىزگە كۈزدە ئىنەك ئېلىپ بەرمەكچى. قېرى- غان چېغىڭىزدا سۈت - قېتىق كېرەك - دە! — دەپتۇ.

ئەپەندىم پېشانىسىگە ئۇرۇپ:

— ئۇھۇ! … بىرىڭگە ھۆل - يېغىن، بىرىڭگە

قۇرغاقچىلىق كېرەك بولسا، ئات مىنگەندەك، قايماق يالىغاندەك بولدۇم. ئۇنچىلىكىنى بىلگىنىمدە، ئىك- كىڭلارنىلا تۆگىچىگە بەرگەن بولاتتىم. ئەيىب ئۆزۈمدە…، — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

ھېچنېمه

ئەپەندىم ناھايىتى بېخىل بىر ئادەم بىلەن سەپەرگە چىقىپتۇ. ئۇلار چۈشلۈكى ئەپەندىمنىڭ نېنى ۋە پىشۇ- رۇۋالغان توخۇمى بىلەن قورساق تويدۇرۇپتۇ. كەچتە بولسا، بېخىل كىشى بىر ئېرىق بويىغا بېرىپ، ئەپەن- دىمدىن ئوغرىلىقچە ئۆزىنىڭ پىشۇرۇۋالغان گۆشىنى يېيىشكە باشلاپتۇ.

ئەپەندىم تۇيۇقسىز ئۇستىگە بېرىپ قىلىپ سوراپتۇ:

— ئاغىنە، يەۋاتقىنىڭىز نېمە؟

— ھېچنېمە، — دەپتۇ بېخىل كىشى يەۋاتقان گۆشنى دەررۇ تىقىشتۇرۇپ.

— ھېچنېمىڭىزنى چىقىرىڭ، — دەپتۇ ئەپەندىم، — ھېچنېمىڭىزنى بولسىمۇ تەڭ يەيلى!

(ئۇيغۇر)

سورالمىغان دەۋا

بىر ھۆنەرۋەن ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، بىراۋنىڭ كالىسى قازىنىڭ كالىسىنى ئۈسۈپ ئۆلتۈرۈپ قويغان بولسا، بۇنداق دەۋانى قانداق بىر تەرەپ قىلىدۇ؟

— كالىنىڭ خۇنىنى تۆلىتىۋالىدۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

— مۇبادا قازىنىڭ كالىسى ئىراۋانىڭ كالىسىنى ئۈسۈپ ئۆلتۈرۈپ قويسىچۇ؟ — دەپ سوراپتۇ ھۆنەرۋەن.

— ئۇنىسىنى بىلمەيمەن، تېخى بۇنداق دەۋا سورىلىپ باققىنى يوق، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

خۇشال بولۇپ توي قىلىمىز

بەگنىڭ ئېشىكى يوقىلىپ كېتىپ ئەپەندىمنى چاقىرتىپتۇ:

— ئەپەندىم، سىز كۆپ ئېشەك يوقاتقان ئادەم، ئېشەك ئىزدەشنىڭ يولىنى بىلىسىز. مېنىڭ ئېشىكىمنى ئىزدەپ تېپىشىپ بەرسىڭىز، — دەپ ئۆتۈنۈپتۇ بەگ.

ئەپەندىم ماقۇل بولۇپ، كوچىمۇ كوچا ناخشا ئېيتىپ يۈرۈپتۇ. ئەپەندىمنىڭ خۇشال ناخشا ئېيتىپ يۈرگىنىنى كۆرگەن بىر تونۇشى:

— ئەپەندىم، نېمە قىلىپ يۈرىسىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

— بەگنىڭ ئېشىكىنى ئىزدەپ يۈرىمەن!

— ئەمىسە بەكمۇ خۇشال كۆرۈنىسىزغۇ؟ — دەپتۇ ھېلىقى تونۇشى.

— ئەلۋەتتە، — دەپتۇ ئەپەندىم، — بەگنىڭ ئېشىكى يوقالغاندا خۇشۋاق بولۇپ ناخشا ئېيتىمىز، ئەگەر ئۆزى ئۆلسە، خۇشال بولۇپ توي قىلىمىز.

(ئۇيغۇر)

سۈتخور ۋە تاغار

مەھەللىنىڭ بىر سۈتخورى ئەپەندىمدىن تاغار سوراپ كىرىپتۇ.

— تاغارنى جېنىم بىلەن بېرەتتىم، بىراق تاغار تۈگۈپ قېلىپ، تېخى ئېدىتى توشمىغانىدى، — دەپتۇ ئەپەندىم. — قىزىق گەپ، تاغارنىڭ تۈگۈشنى نەدە بار؟ — دەپتۇ سۈتخور.

— سىزنىڭ بىر تەڭگىڭىز يىلىغا ئون قېتىم تۇغسا گەپ يوق، بىزنىڭ تاغار ئۆمرىدە بىر قېتىم تۇغسا بولمامدىكەن! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئەپەندىمنىڭ تىلىكى

مەھەللىنىڭ بىر بېخىل بېيى ئاغرىپ قالغاندا، ئەپەندىم ئۇنى يوقلاپمۇ كىرمەپتۇ. بىر كۈنى ئەپەندىم باينىڭ دەرۋازىسى ئالدىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتسا، باينىڭ ئوغلى دەرۋازا ئالدىدا تۇرغانىكەن. ئەپەندىم:

— دادىڭىزنىڭ ئەھۋالى قانداقراق؟ — دەپ سوراپتۇ.

— خۇداغا شۈكرى، تىلىگىنىڭىزدەك، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ باينىڭ بالىسى.

— ئۇنداق بولسا نېمىشقا ئۆيدىن يىغا ئاۋازى چىقمايدۇ؟ — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

تىرناق يارىسى

بىر كۈنى ئەپەندىم تويغا بېرىپ، ئاچ كۆز بىر ئادەم بىلەن بىر يەردە ئولتۇرۇپ قاپتۇ. پولۇ تارتىلغاندا، ھېلىقى كىشى ئاۋۋال پولۇنىڭ ئۈستىگە بېسىلغان گۆشكە چاڭگال سالپتۇ.

— بۇرادەر، — دەپتۇ ئەپەندىم ھەمراھىغا، — پولۇ دېگەننى بىر چېتىدىن يەيدۇ.

— ئۈستىدىن يېسە نېمە بولىدىكەن؟ — دەپتۇ ھېلىقى كىشى نارازى بولۇپ.

— ئۈستىدىن يېسىڭىز پولۇنى تىرناق يارىسى قىلىۋېتىدىكەنسىز، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئەجەبا

بىر كۈنى ئەپەندىم بەگنىڭ قېشىغا بىر ئىش بىلەن كىرىپ قاپتۇ، دەل شۇ چاغدا كىشىلەر بىر يانچۇقچىنى تۇتۇپ ئەكىرىپتۇ.

بەگ ئوغرىنى كۆرۈپلا:

— هەي، مۇشۇنىڭ بىلەن بۇ يەرگە سەككىزىنچى قېتىم كېلىشىڭ، نومۇسنى بىلمەيدىغان قانداق ئوغرىسەن! — دەپ ۋارقىراپتۇ.

بەگنىڭ گېپىگە ئەپەندىم كۈلۈپ كېتىپتۇ.

بەگ ئەپەندىمگە ئاچچىقلاپ:

— ئەپەندىم، نېمىگە كۈلۈسىز؟ — دەپتۇ.

ئەپەندىم:

— هۇزۇرىڭىزغا هەر كۈنى كېلىپ - كېتىپ تۇرغان ئوغرىلارغا گەپ يوق، بۇ كىشى سەككىز قېتىم كەلسە نېمە بوپتۇ! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئۆزىنىڭ تونى

پادىشاھ چوڭ زىياپەت ئۆتكۈزۈپ، يۇرت كاتتىلىرىنى چاقىرىپتۇ، شۇ قاتاردا ئەپەندىمنىمۇ چاقىرتىپتۇ. زىياپەت ئاخىرىدا، پادىشاھ ھەممە يۇرت چوڭلىرىغا ئىپىل تون كىيدۈرۈپ، ئەپەندىمگە ئېشەك توقۇمىنى تەقدىم قىپتۇ.

ئەپەندىم ئورنىدىن تۇرۇپ:

— جامائەت، پادىشاھنىڭ ھىممىتىگە رەھمەت، ھەممىڭلارغا بازاردىن سېتىۋالغان تون كىيدۈرۈپ، ماڭا ئالاھىدە ئېتىبار بېرىپ ئۆزىنىڭ تونىنى بەردى. رەھمەت، رەھمەت، — دەپ زىياپەتتىن چىقىپ كېتىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

ئۆلپىتنى كۆرگەندە

بىر كۈنى ئەپەندىم ئېشەككە مىنىپ كېتىپ بارسا، ئالدىدىن ئاتقا مىنگەن قازى بىرقانچە ھەمراھلىرى بىلەن چىقىپ قاپتۇ. ئەپەندىم سالام بېرىشكە ئۈلگۈرمەيلا، ئېشىكى ھاڭراپ كېتىپتۇ.

قازىنىڭ ئاچچىقى كېلىپ:

— ئەپەندىم، ئېشىكىڭىزمۇ ھاياسىز ئىكەن، بىمەنە چاغدا ھاڭراۋېرىدىكەن، — دەپتۇ.

— ئېشىكىم ھايالىق ئىدى، بىراق سىزدەك ئۆلپىتنى كۆرگەندە ھايانى ئۇنتۇغان بولسا كېرەك، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

****

قازاننىڭ قازاسى

ئەپەندىمنىڭ قازىنى كىچىكلىك قىلىپ، بىر باي قوشنىسىنىڭ ئۆيىگە قازان سوراپ كىرىپتۇ ۋە ئۈچ كۈندىن كېيىن قازانغا يەنە بىر كىچىك قازاننى قوشۇپ ئاپىرىپ بېرىپتۇ.

قازاننىڭ ئىگىسى ھەيران بولۇپ:

— ئەپەندىم، قازانغا قازان قوشۇپ ئەكەلگىنىڭىز نىمىسى؟ — دەپ سوراپتۇ.

— قازىنىڭىز ئېغىرئاياغ ئىكەن، بىزنىڭكىگە بې- رىپلا كۆزى يورۇپ قالدى، بالىسى بىلەن قوشۇپ ئە- كەلدىم، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

— قازان كېرەك بولسا خىجىل بولماي سوراپ تۇرۇڭ، — دەپتۇ قازاننىڭ ئىگىسى خۇشال بولۇپ.

ئارىدىن بىر ھەپتە ئۆتكەندىن كېيىن، ئەپەندىم ھېلىقى قوشنىسىدىن تېخىمۇ چوڭراق بىر قازان بېرىپ تۇرۇشنى سوراپ كەپتۇ. قوشنىسى دەررۇ قازاننى ئا- چىقىپ بېرىپتۇ.

خېلى كۈنلەر ئۆتكۈچە ئەپەندىم قازاننى قايتۇرۇپ ئەكېلىپ بەرمەپتۇ. ئاخىر قازاننىڭ ئىگىسى ئۆزى ئە- پەندىمنىڭ ئۆيىگە قازاننى سوراپ بېرىپتۇ.

— رەھمەتلىك، ئەجەبمۇ ئوبدان قازان ئىدى، جايى جەننەت بولسۇن، قازىنىڭىز تۇغۇتتا قازا تېپىپ كەتتى، — دەپتۇ ئەپەندىم يىغلامسىراپ.

— ھەي نادان، قازانمۇ قازا قىلامدۇ؟ — دەپتۇ قوشنىسى تېرىكىپ.

— ئۆزىڭىز نادان ئىكەنسىز، قازاننىڭ تۇغقىنىغا ئىشىنىسىزيۇ، ئۆلگىنىگە ئىشەنمەمسىز؟ — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

قولۇمنى ئېلىڭ

كۆل بويىدا تەرەت ئېلىپ ئولتۇرغان ئىمام تېيىلىپ كۆلگە چۈشۈپ كېتىپتۇ، كۆل بويىدىكى كىشىلەر ئىمامغا قول ئۇزىتىپ: «قولىڭىزنى بېرىڭ» دېيىشسىمۇ ئىمام قول ئۇزاتماپتۇ.

بۇ ۋەقەنىڭ ئۈستىگە كېلىپ قالغان ئەپەندىم:

— ھەي خالايىق، ئىمام «بېرىش»نى ئۆگەنمىگەن، «ئېلىش»نىلا ئۆگەنگەن. قېنى، تەقسىر، قولۇمنى ئېلىڭ، — دەپتۇ ئىمامغا قولىنى سۇنۇپ.

ئىمام دەررۇ ئەپەندىمنىڭ قولىغا ئېسىلىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

بىرلا نەرسە كەملىك قىلدى

شەھەردىكى بىر تەييارتاپ ئادەم ئەپەندىمگە:

— جۈمە كۈنى ئاغىنىلەر بىلەن سىزنىڭكىگە بارماقچىمىز. تەييارلىق قىلىپ قويارسىز! — دەپتۇ.

ئەپەندىم ماقۇل بوپتۇ.

جۈمە كۈنى ھېلىقى تەييارتاپ ئادەم بىرمۇنچە كىشىلەرنى باشلاپ ئەپەندىمنىڭ ئۆيىگە بېرىپتۇ. ئەپەندىم ئۇلارنى ئۆيىگە باشلاپتىيۇ، ئالدىغا ھېچ نەرسە قويماپتۇ. خېلى ئولتۇرۇشقاندىن كېيىن ھېلىقى تەييارتاپ ئادەم ئەپەندىمنى چاقىرتىپ:

— ئەپەندىم، قورساقلار چاپلىشىپ كەتتى، قېنى قولغا سۇ بەرمەمسىز! — دەپتۇ.

— قولغا سۇ بېرەي دېسەم، بىرلا نەرسە كەملىك قىلىپ قالدى، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— نېمە ئۇ كەملىك قىلغان؟ — دەپتۇ تەييارتاپ.

— پۇل، — دەپتۇ ئەپەندىم ئۇنىڭ قۇلىقىغا.

(ئۇيغۇر)

قارىغۇ بەگ

ئەپەندىمنىڭ ياش چېغىدىكى ئاغىنىلىرىدىن بىرى باشقا بىر يۇرتقا بەگ بوپتۇ. بۇ خەۋەرنى ئاڭلىغان ئەپەندىم ئاغىنىسىنى يوقلىغىلى بېرىپتۇ. بىراق، ئەپەندىمنىڭ جۇل - جۇل كىيىملىك ھالىنى كۆرگەن ئاغىنىسى ئەپەندىمنى تونۇماسقا سېلىپ:

— سىز كىم بولىسىز، تونۇماي تۇرىمەن، — دەپتۇ.

— مەن سىزنىڭ ياش چېغىڭىزدىكى ئاغىنىڭىز نەسىردىن بولىمەن. سىزنى بەگ بولغاندىن كېيىن قارىغۇ بولۇپ قاپتۇ دەپ ئاڭلاپ يوقلاپ كېلىۋىدىم، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

****

قەيەردە قازى بولمىسا...

بىر كۆنى كىشىلەر ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:
— ئەپەندىم، دوزاختا كىرگەن ياخشىمۇ، جەننەت-كىمۇ؟

ئەپەندىم ھېچ ئىككىلەنمەي:
— قەيەردە قازى بولمىسا شۇ يەرگە كىرگەن ياخ-شى! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

(ئۇيغۇر)

مەنسەپكە لايىق ئۆي

بىر كۈنى ئەپەندىمنى بەگ چاقىرتىپ، ئەپەندىمگە كۆكۈشلىك مەنسىپى بېرىپتۇ ۋە مۇنداق دەپتۇ:

— ئەپەندىم، ئەمدى مەنسىپىڭىزگە لايىق كەڭرەك ئۆيگە كۆچۈۋېلىڭ!

— رەھمەت، تەقسىر، — دەپتۇ ئەپەندىم، — شۇنچە ۋاقىتتىن بېرى ئۆيۈم تارلىق قىلمىغانىدى، مەن-سەپ بېرىپ ئۆيۈمنى تارلاشتۇرۇپ قويدىڭىز!

(ئۇيغۇر)

ئوخشەي ـ توخشەي

ئەپەندىم ئۆزۈندىن بىرى كۆرۈشمىگەن بىر ئاغىنىسىنىڭكىگە مېھمان بولۇپ بېرىپتۇ. ئاغىنىسى سۇتئاش ئاچىقىپتۇ. ئاغىنىسى خوتۇنىنىڭ سېرىقمايىنى كۆپرەك سالغىنىغا ئېچىنىپ، تۈرلۈك باھانە بىلەن مايىنى ئۆز تەرىپىگە تارتىۋېرىپتۇ.

— سەن ناھايىتى مېھرىسىز دوست چىقتىڭ، ئاتام ئۆلدى، كەلمىدىڭ، — دەپتۇ ئاغىنىسى ئاشنىڭ ئوستىنى ئۆزى تەرەپكە سىيرىپ، — قىزىمنى چىقاردىم، كەلمىدىڭ.

ئەپەندىم قارىسا ھەممە ياغ دوستى تەرەپكە ئېقىپ كېتىۋېتىپتۇ.

— ئەي دوستۇم، بىر يىلدىن بېرى يېزىمىز ئوخشەي ـ توخشەي بولۇپ كەتتى ئەمەسمۇ، — دەپ سۇتئاشنى ئارىلاشتۇرۇۋېتىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

ئېشەكنىڭ بېشى ۋە قۇلىقى

ئەپەندىمنىڭ قۇلىقى ناھايىتى يوغان ئىكەن. بىر ئولتۇرۇشتا قازى ئۇنى ئۇيالدۇرماقچى بولۇپ:

— ئەپەندىم، خۇدا قۇلاق بەرگەندە ئېشەك بىلەن بىللە بارغانىكەنسىز ـ دە! — دەپتۇ.

— ياق، تەقسىر، — دەپتۇ ئەپەندىم، — مەن ھەممىدىن كېيىن بارغانىدىم. مەن بارسام خۇدا ئېشەكـ لەردىن ئېشىپ قالغان يوغان كاللىنى سىزگە بېرىپ، قـۇلىقىنى كىمگـە بېرىشنى بىلمەي گاڭگىراپ تۇرغاـ نىكەن.

(ئۆزبېك)

تاس قالدى

رامزان كۈنلىرى، نامازدىن كېيىن ئىمام ۋەز ئېيتىپتۇ. ئەپەندىم زېرىكىپ پات - پات ئەسنىگىلى تۇرۇپتۇ. ئىمامنىڭ سۆزى تۈگىگەندىن كېيىن، مەسچىتتىن چىقىپ كېتىۋاتقانلاردىن بىرى جىم كېتىۋاتقان ئەپەندىمدىن:

— ئەپەندىم، ئېغىز ئاچمايسىزغۇ؟ — دەپ سوراپتۇ.

— ئېغىز ئېچىش بۇنىڭدىن ئارتۇق بولامدۇ؟ — دەپتۇ ئەپەندىم، — ۋەز ۋاقتىدا ئېچىۋېرىپ ئاغزىم يىرتىلىپ كېتىشكە تاس قالدى!

(ئۆزبېك)

پەيغەمبەر

ئەپەندىم يوقسۇزچىلىقتىن ئاچ قېلىۋېرىپ بىزار بوپتۇ - دە، بازارغا بېرىپ «مەن پەيغەمبەرمەن» دەپ ئېلان قىپتۇ. ئۆلىمالار ئۇنى تۇتۇپ بەگنىڭ ئالدىغا ئېلىپ بېرىپتۇ. بەگ پوپوزا قىلىپ:

— ئەپەندىم، سەن پەيغەمبەرمۇسەن؟ — دەپ سوراپتۇ.

— شۇنداق، تەقسىر! — دەپتۇ ئەپەندىم.

— پەيغەمبەر بولساڭ، خۇدادىن ساڭا نېمىدەپ بۇيرۇق كەلدى؟

— خۇدادىن ناھايىتى كۆپ بۇيرۇق كەلگەن، ئەمما بۇلارنى ئېيتىشقا ھازىر دەرمانىم يوق، قورسىقىم ئاچ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

بەگ ئەپەندىمنىڭ قورسىقىنى تويدۇرۇپ:

— خوش، خۇدا نېمە دېدى؟ — دەپ سوراپتۇ.

— خۇدادىن ھازىر يەنە بۇيرۇق كەلدى، ياخشى جاينى ئەمدى تاپتىڭ موللا نەسىردىن، شۇ يەردىن قىمىرلىما دەۋاتىدۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

ئېشىكىم ئۇنىمايۋاتىدۇ

بىر كىشى ئەپەندىمدىن ئېشەك سوراپتۇ. ئەپەندىم:

— بىرئاز سەۋر قىلىپ تۇرۇڭ، ئېشىكىم بىلەن مەسلىھەتلىشىپ چىقاي، — دەپ ئۆيىگە كىرىپ كېتىپتۇ، بىرھازادىن كېيىن چىقىپ، — ئېشىكىم ئۇنىمايۋاتىدۇ، «ماڭا ئېغىر يۈك ئارتىدۇ، قۇلىقىمغا ئۇرىدۇ ۋە يەنە، ئىگەڭگە ئوخشىما ئۆلگۈر، دەپ سېنى تىللايدۇ» دەۋاتىدۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ.

(ئۆزبېك)

مۆپتى

بىر كەمبەغەل ئېشىكىنى يوقىتىپ قويۇپ ئەپەنـ
دىمگە هال ئېيتىپتۇ.

ئەپەندىم ئۇنىڭغا:

— ئېشىكىڭ مۆپتىنىڭ قولىغا چۈشمىگەن بولسا قايتىپ كېلىدۇ، مۆپتىنىڭ قولىغا چۈشكەن بولسا ئۆلـ
گۈچە ئىشلىتىدۇ، ئۆلگەندىن كېيىن پەتىۋا چىقىرىپ گۆشىنى تۇزلىۋالىدۇ، — دەپتۇ.

(ئۆزبېك)

تاش بوران قىلىۋېتىدۇ

ئەپەندىم ئۆز مەھەللىسىگە ئىمام بولۇپ يۈرگەن كۈنلىرىدە، بىر كۈنى مەھەللە چوڭلىرىدىن بىرى ئۆلۈپتۇ. ئەپەندىم ئۇنىڭ نامىزىدا ئىماملىققا ئۆتۈشتىن باش تارتىپتۇ.

مەھەللە خەلقى ئەجەبسىنىپ:

— خوش، نېمىشقا نامىزىنى چۈشۈرمەيسىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

— رەھمەتلىك مېنى ساراڭدىنمۇ يامان كۆرەتتى. يېنىغا بارسام، تاۋۇتتىن تۇرۇپ كەتسە، پۈتۈن مەھەللىلىك مېنى تاش بوران قىلىۋېتىدۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

قۇرئان

ئەپەندىمنىڭ پۇل سېلىپ يۈرگەن ساندۇقچىسىنى ئوغرى ئەكېتىپتۇ. بۇ ئەھۋالدىن ئەپەندىم كۆڭلى يېرىم بولۇپ يۈرسە، قوشنىسى كىرىپ:

— ساندۇقچىڭىزغا قۇرئاندىن بىرەر ئايەت يازدۇ- رۇپ قويغان بولسىڭىز ئوغرىنىڭ قولى تىترەپ ئالال- مايتتى، — دەپتۇ.

— بىرەر ئايەت دېگىنىڭىز نېمىسى، ساندۇقچى- نىڭ ئىچىدە قۇرئاننىڭ ئۆزى بار ئىدى، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئاۋارە بولۇپ يۈرمىسۇن

بىر كۈنى ئەپەندىمنىڭ ئۆيىگە ئوغرى كىرىپتۇ، بىراق ئوغرى ئەپەندىمنىڭ ئۆيىدىن قولغا چىققۇدەك بىرنەرسە تاپالماي، قۇرۇق قول قايتىپ چىقىپ كېتىدۇ. ۋاتقىنىدا ئەپەندىم ۋارقىراپ:

— بۇرادەر، ئىشىكنى زەنجىرلەپ قويۇڭ، يەنە باشقا ئوغرىلار كىرىپ ئاۋارە بولۇپ يۈرمىسۇن، — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

مەسچىتنى كۆچۈرۈپ كېتىمىز

بىر كۈنى ئىمام كوچىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقان ئەپەندىمگە جوراپ[1] :

— ھەي بىناماز! بۈنىڭدىن كېيىن نامازغا كەلمىسەڭ، يېزىدىن كۆچۈپ كەت! — دەپتۇ.

— تەقسىر، ئۆزۈم يالغۇز نەگە بېرىپ يېڭى يېزا قۇرىمەن؟ ياخشىسى، نامازخانلىرىڭىز بىلەن مەسچىتنى كۆچۈرۈپ كېتىڭ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

① جوراپ — خاپا بولۇپ، كايىپ، ئاچچىقلىنىپ.

مېنىڭچە بولسا

ئەپەندىم ساتىراشلىق قىلىۋاتقان كۈنلەردە، پىخ-سىقلىقتا داڭقى چىققان بىر چوڭ ئاخۇنۇم ھەمىشە ئە-پەندىمگە چاچ ئالدۇرىدىكەن. ئاخۇنۇم ھەق بەرمەستىن: «ئۆمرىڭىزگە دۇئا قىلىپ قويىمەن» دەپ چىقىپ كېتىدىكەن.

بىر كۈنى ئەپەندىم ئاخۇنۇمنىڭ چېچىنى ئېلىپ بولۇپ، ساقال - بۇرۇتىنى ياساشقا باشلىغاندا:

— ئاخۇنۇم، بۇرۇت كېرەكمۇ، يوق؟ — دەپ سوراپتۇ.

— ئەلۋەتتە كېرەك، — دەپتۇ ئاخۇنۇم.

ئەپەندىم ئاخۇنۇمنىڭ بۇرۇتىنى قىرقىۋاپتۇ - دە، قولىغا بېرىپ:

— كېرەك بولسا مانا بۇرۇتلىرى! — دەپتۇ. ئارقىدىن يەنە:

— تەقسىر، ساقاللىرىچۇ؟ — دەپ سوراپتۇ ئەپەن-دىم.

ھودۇقۇپ قالغان ئاخۇنۇم:

— يوقسۇ، ساقىلىم كېرەك ئەمەس، كېرەك ئە-مەس! — دەپتۇ.

ئەپەندىم ئاخۇنۇمنىڭ ساقىلىنى ئۇستىرا بىلەن ئىككى سىيرىپلا ئېلىۋېتىپ:
— كېرەك بولمىسا سوپۇرۇلۇپ كېتەر، — دەپ يەرگە تاشلاپتۇ.
ئاخۇنۇمنىڭ ئاچچىقى كېلىپ ئەپەندىمگە كايىپتۇ.
— خاپا بولمىسىلا، تەقسىر، — دەپتۇ ئەپەندىم، — ئۆزلىرىنىڭ دېگىنى بويىچە ئىش قىلدىم. مېنىڭچە بولسا، چاچلىرىنىمۇ ئالمايتتىم. ئەمدى ساقال - بۇرۇتسىز دۇئا ئانچە ئۆتمەيدۇ، باشقا ساتىراشقا بارسىلا!

(ئۇيغۇر)

گال ئۇستىرا

ئەپەندىمنىڭ بىر ئاغىنىسى:

— ئەپەندىم، چېچىڭىز ئۆسۈپ كېتىپتۇ، قېنى، ئولتۇرۇڭ، ئېلىپ قوياي، — دەپتۇ.

ئەپەندىم ماقۇل بوپتۇ. ئاغىنىسى گال ئۇستىرا بىلەن ئەپەندىمنىڭ بېشىنى غىرداشقا باشلاپتۇ. ئەپەندىم ئاغرىققا چىداپ، كۆزلىرىنى يۇمۇپ جىم ئولتۇرسا، ئاغىنىسى سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، خۇشيېقىۋاتامدۇ؟ ئۇخلاپ قالدىڭىزغۇ!

— شۇنداق، ئۇخلاپ قېلىپ چۈش كۆرۈپتىمەن، چۈشۈمدە بېشىمنى ئىت غاجىلاۋاتقۇدەك، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

جەننەت شۇنداق بولىدىغان بولسا

ئەپەندىم بىر پىخسىق بايغا كۈنلۈكچى بولۇپ ئىشلەپتۇ. تاماق ۋاقتى بولغاندا، باي ئەپەندىمنىڭ ئالدىغا بىر پىيالە چاي بىلەن قېتىپ كەتكەن بىر زاغرا ناننى قويۇپ:

— ئەپەندىم، چاققان تامىقىڭىزنى يەڭ، بۇ زاغرا نان جەننەتتىن چىققان، — دەپتۇ.

— شۇنداقمۇ، جەننەت شۇنداق بولىدىغان بولسا، ھەرگىز جەننەتكە كىرمەڭ، بولمىسا ئاشقازىنىڭىزنى بۇزۇۋالىسىز! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(قازاق)

ئوغرىلىق قىلمىساڭ

قولى ئەگرى بىر ئادەم ئەپەندىمدىن:

— كۆن ياخشىمۇ ياكى ئاي ياخشىمۇ؟ — دەپ سوراپتۇ.

— ئەلۋەتتە كۆن ياخشى! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

— ئايچۇ؟

— ئەگەر سەن ئوغرىلىق قىلمىساڭ، ئايمۇ ياخشى، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

تىلىمنى چىشىمغا باغلاپ قويدۇم

بىر توپ كىشى پاراڭلىشىپ ئولتۇرسا، ئارىدىن بىرى تولا ۋالاقشىپ زادى توختىماپتۇ.

بۇ ۋالاقشىشتىن بىزار بولغان بىرى ئەپەندىمنى نوقۇپ:

— ئەپەندىم، تىلىڭىزنى ئىت يەپ كەتكەنمۇ، يې-رىم كۈننىڭ بۇياقى بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي ئولتۇرد-سىزغۇ؟ — دەپتۇ.

— ياق، تىلىمنى ئىت يەپ كەتكىنى يوق، باشقى-لار مېنى تولا ۋالاقشىيدۇ دەۋەرگەندىن كېيىن، تىلىم-نى چىشىمغا باغلاپ قويدۇم، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(قازاق)

تىلىمنىڭ ئۇچىغا باغلاپ قويۇڭ

بىر كۈنى ئەپەندىم ئىشكىنىڭ ئالدىدىكى سۇپىدا ئاپتاپسىنىپ ئولتۇرسا، يۇزبېشى ئات مىنىپ ئۆتۈپ كېتىۋېتىپتۇ. ئەپەندىم ئورنىدىن تۇرۇپ سالام بېرىپتۇ ۋە:

— بېگىم، ئاتتىن چۈشۈپ ئۆيگە كىرىپ، بىرەر پىيالە چاي ئىچىپ كېتىڭ! — دەپتۇ.

ئەپەندىمنىڭ ئاغزىنىڭ ئۇچىدىلا دەپ قويغان گېپىگە يۇزبېشى ئاتتىن چۈشۈپ، ئاتنى باغلايدىغان قوزۇقنى تاپالماي ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، ئاتنى نەگە باغلايمەن؟

— ئۆيگە كىرىڭ دېگەن تىلىمنىڭ ئۇچىغا باغلاپ قويۇڭ! — دەپتۇ ئەپەندىم دەرھال.

(ئۇيغۇر)

گۆش پىشمايدىغان قازان

پىخسىق بىر باي ئەپەندىمنىڭ ئىشىكىدە ئەمدىلا سويۇلغان بىر قوينىڭ تېرىسى ئېسىقلىق تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ، ئەپەندىمنىڭ ھېلىلا بىر قوي سويغانلىقىنى پەملەپتۇ.

باي ئەپەندىمنىڭ تۇرخۇنىدىن چىقىۋاتقان ئىسنىڭ توختاپ قالغانلىقىنى كۆرۈپلا: «ئەپەندىمنىڭ ئۆيىگە كىرىپ تازا بىر گۆش يەپ چىقمايمۇ! ؟» دېگەن خىيالغا كەپتۇ. ئەپەندىم باينىڭ غەرىزىنى ئالدىقاچان سېزىپ قاپتۇ. ئەپەندىم قازان تۈۋىدە ئولتۇرۇپ، ئوچاقتىكى ئۆچۈپ قالغان ئوتنى پۈۋلىگىلى تۇرۇپتۇ، ئەمما ئاللىقاچان پىشىپ كەتكەن قازاندىكى گۆشنى قازاندىن چىقارغۇسى كەلمەپتۇ. تاقىتى تاق بولۇپ كەتكەن باي ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، قازىنىڭىز قانداق قازان؟

— گۆش پىشمايدىغان قازان، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

— سىز بۇ قازاننى نەدىن تېپىۋالغان؟

— ئۆيىڭىزدىن سوراپ ئەكەلگەن! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(قازاق)

ئىتىم يادىمغا كېلىپ قالدى

ئەپەندىمنىڭ سوتۇقى[1]يوق ئىكەن، ئەمما ناخشا ئېيتىشقا ئامراق ئىكەن. بىر ناخشىچى ئەپەندىمنىڭ ناخشىسىنى ئاڭلاپ:

— ئەپەندىم، سىزنىڭ ناخشىڭىزنى ئاڭلاپ قوۋۇر-غىلىرىم ئېگىلىپ كەتتى، ناخشا ئېيتماڭ، ناخشا دې-گەننى ناخشىچى ئېيتسۇن، — دەپتۇ، ئارقىدىنلا ئۆزى ناخشا ئېيتىشقا باشلاپتۇ.

ئۇ ناخشىنى ئېيتىپ بىر يەرگە كەلگەندە، ئەپەندىم خۇددى باللارغا ئوخشاش يىغلاپ كېتىپتۇ. ناخشىچى ناخشىسىنى توختىتىپ ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، مۇڭلۇق ناخشامدىن تەسىرلىنىپ كەتتىڭىزمۇ، نېمە؟

— ياق، — دەپتۇ ئەپەندىم، — ئۆلۈپ كەتكەن بىر ئىتىم يادىمغا كېلىپ قالدى، ئۇ ھەر كۈنى كېچىسى قاۋاپ ياتمايتتى، ئۇنىڭ قاۋىشى خۇددى سىزنىڭ ناخشا ئېيتقىنىڭىزغا ئوخشايدىكەن، شۇ ئىتىم يادىمغا كېلىپ قېلىپ كۆڭلۈم يېرىم بولۇۋاتىدۇ.

(تۈرك)

---

① سوتۇق — ئادەمنىڭ ناخشا ئېيتىشقا يارايدىغان ئاۋازى، ئۈن.

پۇلغا دۇم چۈشمەك

بىر جازانىخور ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:
— ئەپەندىم، سىز نېمىشقا پۇلغا مۇنچىۋالا ئامراق؟
— مېنىڭ پۇلۇم يوق، شۇڭا پۇلغا ئامراقمەن، بىراق سىزگە ئوخشاش پۇلنى كۆرگەندە خوتۇنىدىنمۇ ۋاز كېچىپ، پۇلغا دۇم چۈشىدىغانلاردىن ئەمەسمەن! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

سىز چىداپ تۇرالىسىڭىزلا

ئەپەندىم چىش تارتقۇچى بولۇپ يۈرگەن كۈنلىرىدە بىر بېخىل ئادەم كېلىپ سوراپتۇ:

— بىر چىشنى قانچە پۇلغا تارتىسىز؟

— ئون چاقىغا، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— قانچىلىك ۋاقىت كېتىدۇ؟ — دەپ سوراپتۇ يەنە بېخىل ئادەم.

— ئالاھازەل بىر پىيالە چاينى ئىچكۈچىلىك ۋاقىت كېتىدۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— بىر چىنە چاينى ئىچكۈچىلىك ۋاقىتقا شۇنچىۋالا پۇل ئالامسىز، — دەپتۇ بېخىل ئادەم غۇدۇراپ.

— سىز چىداپ تۇرالىسىڭىزلا، قانچىلىك ۋاقىت كەتسە مەيلى، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

ئۆتكەن قېتىمقىدىكىدەك سېرىقماينى ئالىمەن

ئەپەندىم بىر مەككار سودىگەرنىڭ دۇكىنىغا سې-
رىقماي ئالغىلى كېلىپ ئۇنىڭغا:

— مەن ئۆتكەن قېتىمقىدىكىدەك سېرىقماي ئال-
ماقچىمەن. ئەگەر ئۇنداق سېرىقماي بولمىسا ئالماي-
مەن، — دەپتۇ.

مەككار سودىگەر خۇشال بولۇپ كېتىپ:

— يارايسىز، سېرىقمېيىمغا شۇنداق يۇقىرى باھا
بەرگەنلىكىڭىزگە بەك پەخىرلىنىۋاتىمەن، —
دەپتۇ.

— ياق، ئۇنداق ئەمەس، ئۆيۈمگە بىر باي مېھمان
بولغىلى كەپتۇ. ئۇنى كەلمىسكەن دەيمەن، شۇڭا
سىزنىڭ سېرىقمېيىڭىزدىن ئالاي دەپ كەلدىم، — دەپ
جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

كاللا دېگىلى بولامدۇ

ئەپەندىم بىر كونا تۇماقنى كىيىپ كوچىدا كېتىدۋاتسا، بىر باي كۆرۈپ قېلىپ زاڭلىق قىلىپ سوراپتۇ:

— هوي، ئەپەندىم، كاللىڭىزدىكى نەرسە نېمە ئۇ؟ ئۇنى تۇماق دېگىلى بولامدۇ؟

ئەپەندىم ئويلىنىۋېلىپ، ياندۇرۇپ سوراپتۇ:

— هوي، باي تەقسىر، تۇمىقىڭىزنىڭ ئاستىدىكى نەرسە نېمە ئۇ؟ ئۇنى كاللا دېگىلى بولامدۇ؟

(ئۇيغۇر)

قىممەتلىك قىياپەت

تەكەببۇر بىر يىگىت ئەپەندىمنىڭ دۇكىنىغا كې-
لىپ، خېرىدارلارغا چېقىلىپ، ئاغزىنى بۇزۇپ بەك
يولسىزلىق قىپتۇ، ئاخىر ھېچ نەرسە ئالماي كېتىپتۇ.

— ھەي يىگىت، قايتىپ كەل، بىر نەرسەڭ چۈ-
شۈپ قالدى، — دەپ توختىتىۋاپتۇ يىگىتنى ئەپەندىم
ئاچچىقىدا.

يىگىت ئالدىراپ كەينىگە يېنىپ كېلىپ:

— نېمەم چۈشۈپ قاپتۇ؟ — دەپ سوراپتۇ.

— قىممەتلىك قىياپىتىڭ. ئېسىڭدە بولسۇنكى،
باشقا بىرەر يەردە ئىككىنچى ئۇنى ئىزدىگۈچى
بولما، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئاللىقاچان ئۆلۈپ كەتتىمىكىن دەپتىمەن

ئۆزىنى شائىر دەۋالغان بىر يىگىت بىر شېئىرنى كۆتۈرۈپ كېلىپ ئەپەندىمگە كۆرسىتىپتۇ.

ئەپەندىم شېئىرنى كۆرۈپ چىقىپ سوراپتۇ:

— بۇنى ئۆزىڭىز يازدىڭىزمۇ؟

— گەپ يوق، ھەربىر قۇر، ھەربىر سۆزىنى ئۆز قولۇم بىلەن يازدىم، — دەپتۇ مەغرۇرلۇق بىلەن يىگىت.

— ئوھۇي، بەك ياخشى يېزىپسىز، سىزنى كۆرگەنلىكىمگە بەك خۇشالمەن، نەۋائى تەقسىر، سىزنى ئاللىقاچان ئۆلۈپ كەتتىمىكىن دەپتىمەن! — دەپتۇ ئەپەندىم ھېلىقى ياشنىڭ قولىنى مەھكەم سىقىپ.

(ئۆزبېك)

ئەسلەش كۆچىدىن قالغان ئاغرىق

ئۆزىنى ياش دېسە خۇش بولىدىغان بىر ئوتتۇرا ياش خوتۇن ئەپەندىمگە ئاغرىقىنى كۆرسىتىپتۇ. ئەپەندىم ئوتتۇرا ياش خوتۇنىنىڭ تومۇرىنى تۇتۇپ يېشىنى سوراپتۇ.

بۇ خوتۇن دەرھال يالغان ئېيتىپ:

— ئەمدى يىگىرمە بەش ياشقا كىردىم، — دەپتۇ.

ئەپەندىم قوشۇمىسىنى تۈرۈپ، دىئاگنوز قەغىزىگە:

— ئەسلەش كۆچىدىن قالغان ئاغرىق، — دەپ يېزىپ قويۇپتۇ.

(تۈرك)

پادىشاھنىڭ پىلى

پادىشاھ يوغان بىر پىلىنى ئەپەندىمنىڭ مەھەللى-
سىدىكى كىشىلەرگە «بېقىپ بېرىڭلار!» دەپ چۇشۇ-
رۇپتۇ. باققۇچىلار پىلنى ئېتىز - ئېرىقلاردا بېقىشقا
مەجبۇر بوپتۇ. بۇ يوغان مەخلۇق زىرائەتلەرنى
دەسسەپ - چەيلەپ تۇپتۇز قىلىۋېتىپتۇ. كىشىلەر بۇ
ھالنى كۆرۈپ قاتتىق غەزەپلەنگەن بولسىمۇ ھېچنېمە
دېيەلمەپتۇ، ئاخىر ئەپەندىمگە يېلىنىپ: «پادىشاھنىڭ
ئالدىغا بېرىپ ئەھۋالىمىزنى يەتكۈزۈپ بەرسى-
ڭىز كەن!» دەپتۇ.

ئەپەندىم دېھقانلارنىڭ ۋەكىللىرىنى باشلاپ پادى-
شاھنىڭ ئالدىغا ئەرز قىلغىلى مېڭىپتۇ. يېرىم يولغا
بارغاندا نۇرغۇن ۋەكىللەر پادىشاھقا كۆرۈنۈشتىن قور-
قۇپ بىر - بىرلەپ تىكىۋېتىپتۇ. ئوردىنىڭ ئالدىغا
بارغاندا ئەپەندىم ئۆزىلا قاپتۇ، ئەپەندىم ئاچچىقلىنىپ:
«خەپ توخۇ يۈرەكلەر، قاراپ تۇرۇش!» دەپتۇ- دە،
قورقماستىن ئۆزى ئوردىغا كىرىپتۇ.

— كېلىڭ، كېلىڭ، ئەپەندىم. بۈگۈن يەنە نېمە
خۇش خەۋەر ئەكەلدىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ پادىشاھ.

— ئۇلۇغ پادىشاھىئالەم، دۆلەتلىرى زىيادە، ئۆ-

مۇرلىرى ئۇزاق بولغاي، جانابىي ئالىيلىرى بىزنى بې-
قىپ بېرىڭلار دەپ چۇشۇرگەن پىللىرىنى زور خۇشال-
لىق بىلەن تاپشۇرۇۋالدۇق، بىر پۈتۈن مەھەللى-
دىكى ئەر - خوتۇن، ياش - قېرى ھەممىمىز چەكسىز
شەرەپ ۋە ئىپتىخارلىق ھېس قىلماقتىمىز، پۈتۈن مە-
ھەللىدىكى جامائەت پېقىرنى ئۆزلىرىگە ئېھتىرام بىلدۈ-
رۇشكە ئەۋەتتى. ئەمما، بىر پىل ئۆزى يالغۇز بولۇپ
قالغۇدەك، ئەگەر ئىلتىپات قىلىپ يەنە بىر پىلنى ھەم-
راھ قىلىپ چۇشۇرۇپ بەرگەن بولسىلا بەك ياخشى
بولاتتى. شۇ ۋەجىدىن پۈتۈن جامائەت بىرنەچچە ۋەكىل-
نى پېقىرگە قوشۇپ، جانابلىرىغا بۇ تەلەپنى قويۇشقا
ئەۋەتكەنىدى، ئۇلار جانابىي ئالىيلىرىنىڭ مۇبارەك جا-
مالىغا كۆرۈنۈشتىن قورقۇپ يېرىم يولدا قايتىپ كەت-
تى. بۇ تەلىپىمىزنى قوبۇل كۆرگەيلا، بىز ئالىيلىرى-
نىڭ مەڭگۇ دۆلەتمەن بولۇشلىرىغا دۇئا قىلىمىز!
پادىشاھ ئەپەندىمنىڭ بۇ گەپلىرىنى ئاڭلاپ، ناھا-
يىتى مەمنۇن بوپتۇ، ئۇ ئەپەندىمگە تاۋار - تورقىدىن
بىر قۇر كىيىم كىيدۈرۇپتۇ ھەم ئىككى تىللا ئىنئام
قىپتۇ، ئاندىن مەھەللىگە يېقىش ئۇچۇن يەنە بىر پىل
چۇشۇرۇپ بېرىشكە ماقۇل بوپتۇ.
ئەپەندىم پادىشاھ ئىنئام قىلغان ئېسىل كىيىمنى
كىيىپ مەھەللىگە قايتىپ كەپتۇ، جامائەت ئۇنىڭدىن:
— نېمە خۇش خەۋەر ئەكەلدىڭىز، — دەپ تەقەززا-
لىق بىلەن سوراپتۇ.
— ئوردا ئىشىكىنىڭ ئالدىغا بارغاندا، ۋەكىللەر
مېنى تاشلىۋېتىپ، بەس - بەس بىلەن پادىشاھنىڭ

ئالدىغا كىرىپ كېتىشتى. نېمە ئىش بولغانلىقىنى پە-
قەت بىلەلمىدىم. بىر - ئىككى كۈندىن كېيىن بەلكىم
پادىشاھنىڭ يارلىقىنى ئاڭلارسىزلەر...
ئەپەندىم بىر خىل سىپايىلىك بىلەن جامائەتكە
شۇنداق جاۋاب بېرىپتۇ.

(ئۆزبېك)

يۇرت بېگى ۋە ئىتلار بېگى

ئەپەندىم قازىنىڭ مەپىسىنى ھەيدەيدىكەن. بىر كۈنى ئەپەندىم مەپىنى ھەيدەپ شەھەرنىڭ بىر تار كوچىسىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقاندا، دەل ئالدىدىن بىر مەپە چىقىپ قاپتۇ. بۇ مەپىكەشنىڭ مەپىنى توختىتىدىغان تەرى يوق، مەپىنى ئۇدۇل ئەپەندىم ھەيدىگەن مەپىنىڭ ئالدىغا ھەيدەپ كېلىپ:

— توختات مەپەڭنى، كەينىڭگە يان! — دەپتۇ مەپىكەش.

— نېمىشقا توختىتىدىكەنمەن، سەن كەينىڭگە يېنىپ يولنى بوشىتىپ بەر! — دەپتۇ ئەپەندىممۇ بوش كەلمەي.

— مېنىڭ مەپەمدە ئولتۇرغان كىشى بۇ يۇرتنىڭ بېگى! — دەپتۇ مەپىكەش مەغرۇرانە ھالدا.

— مەپەڭدە ئولتۇرغان كىشى بۇ يۇرتنىڭ بېگى بولسا، مېنىڭ مەپەمدە ئولتۇرغىنى بۇ يۇرتتىكى ئىتلارنىڭ بېگىمىكەن؟ — دەپتۇ ئەپەندىم ئاچچىقى بىلەن.

(ئۆزبېك)

قازاندىن ئايرىلىپ قالمىسام

ئەپەندىمنىڭ ئوغلى ئۆيلىنىپتۇ، ئەمما ئايرىم ئو-چاق تىكلىمەي، دائىم دادىسىغا تايىنىۋېلىپ بىر يۇك بولۇپ قاپتۇ. بىر كۈنى ئەپەندىم مەھەللىدىكى چوڭلار-نى چاقىرىپ، ئۇلارنىڭ ئالدىغا ئوغلىنى ئۆي ئايرىپ چىقىشقا ئۈندەپتۇ. ئوغلى مېھمانلارنىڭ ئالدىدا يىغلاپ كېتىپتۇ. مېھمانلاردىن بىرى تەسەللى بېرىپ:

— ئوغلۇم، ئاتا - ئانامدىن ئايرىلىپ كېتىدىغان بولدۇم دەپ كۆڭلۈڭ يېرىم بولۇۋاتامدۇ؟ كۆڭلۈڭنى بۇزما، ئادەم چوڭ بولغاندا ھەممىنى ئاتا - ئانىدىن ئايرىلىپ كېتىدىغان گەپ! — دەپتۇ.

— ئاتا - ئانامدىن ئايرىلىپ كەتسەم مەيلى، ئەمما دادامنىڭ ئاشۇ قازىنىدىن ئايرىلمىسام دەيمەن، — دەپ ئوغلى يەنە يىغلاشقا باشلاپتۇ.

— يىغلىما، ئاش بار يەردە قازان دېگەن تېپىلىدۇ؟ — دەپ تەسەللى بېرىپتۇ يەنە ھېلىقى مېھمان.

— ياق، بۇنىڭدىن كېيىن ھەر كۈنى تاماقى تەييار بولۇپ تۇرىدىغان مۇشۇنداق قازاننى تاپالمايمەن دەپ ئەندىشە قىلىۋاتقىنى! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(قازاق)

مېنىڭ ئىشتىھايىم

ئەپەندىم بىر ئاغىنىسى بىلەن بىر سېۋەت ئۆرۈك سېتىۋېلىپ كېلىپ، بىللە ئولتۇرۇپ يەپتۇ. ئاغىنىسى ئۆزىنىڭ يېگەن ئۆرۈكىنىڭ ئۇرۇقچىلىرىنى يوشۇرۇپ قويۇپ، ئەپەندىمنى مات قىلماقچى بوپتۇ.

— ئەپەندىم، — دەپتۇ ئاغىنىسى، — ئۆرۈكنى ئەجەبمۇ ئىشتىھالىق يەيدىكەنسىز، بىر دەمنىڭ ئىچىدە شۇنچە كۆپ ئۆرۈكنى يەپ كېتىپسىز، قاراڭ، بۇ ئالدىڭىزدا دۆۋىلىنىپ كەتكەن ئۇرۇقچىنى. مەن مانا تېخىچە بىر تال ئۆرۈكنىمۇ يەپ بولالمىدىم.

— ياق، ئاغىنە، مېنىڭ ئىشتىھايىم سىزنىڭكىدەك ياخشى ئەمەس، سىز شۇنداق قاتتىق ئۇرۇقچىلارنىمۇ ھەزىم قىلالايدىكەنسىز، ئەمما مەن قىلالمايمەن، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

جاننى قۇتقۇزغان بېلىق

ئەپەندىم ھىندىستانغا بارغاندا، بىر زاھىت بىلەن تونۇشۇپ قاپتۇ. زاھىت ئۆزىنى تونۇشتۇرۇپ:

— مەن يوگا دىنىغا ئېتىقاد قىلىدىغان ئادەم، مەن جىمى تىرىك جانلىقلارغا جېنىمنى ئاتىغان، بولۇپمۇ قۇش ۋە بېلىقلارنىڭ خىزمىتىدە بولىمەن، — دەپتۇ.

— ئېيتقىنىڭىز ياخشى، بىزنىڭ ئوخشاشلىقلىرىمىز كۆپ ئىكەن، مېنىڭ كۆتكىنىممۇ شۇنداق، چۈنكى بىر بېلىق مېنىڭ جېنىمنى قۇتقۇزغان. مېنى دىنىڭىزلارغا قوبۇل قىلغايسىز!

— سىزنى دىنىمىزغا ناھايىتى خۇشاللىق بىلەن قوبۇل قىلىمەن، بىر بېلىق سىزنىڭ جېنىڭىزنى قۇت-قۇزۇپتىكەن، مانا بۇ دىنىمىزنى تولۇق دەلىللەپ بېرى-دۇ، يەنە جىمىكى ھايۋانلار دۇنياسى بىر - بىرىگە باغلىقتۇر، — دەپتۇ زاھىت.

— رەھمەت سىزگە، بۈگۈندىن باشلاپ مەن سىز-لەرنىڭ ئادىمىڭىزلار بولدۇم، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— خوش، ئەمدى ماڭا ئۇ بېلىقنىڭ سىزنى قانداق قۇتقۇزغانلىقىنى، سىزنىڭ باشتا ئۇ بېلىققا قانداق تە-سىراتتا بولغانلىقىڭىزنى سۆزلەپ بېرىڭ.

— خوپ، سىزگە دەپ بېرەي، ئۇ بېلىق ھەقىقە-
تەن مېنى قۇتقۇزدى. مەن ئۇنى دەريا بويىدىن تۇتۇۋال-
غان ۋاقتىمدا، ئاچ قالغىلى ئۈچ كۈن بولغان، ئۇ ماڭا
ئۈچ كۈنلۈك ئوزۇق بولدى. شۇ چاغدىكى تەسىراتىمغا
كەلسەم، ئۇنىڭ گۆشى بەك تاتلىق ئىكەن.

زاھىت ئاڭلاپ ئارقىسىغا ئۆچۈپ كەتكىلى تاسلا
قاپتۇ.

(ئافغان)

قۇرۇق نام

ئەپەندىمنىڭ باغچىسى، قورۇ - جايى ئوردىغا ئېلىنىپ، پادىشاھنىڭ ئارامگاھى قىلىنىپ كېتىپتۇ. ئەپەندىم بىر كۈنى ئۆزىنىڭ قورۇ - جايىنى بەك كۆرگۈسى كېلىپ كېتىپتۇ. ئەمما ئىشىكباقارلار كىرگۈزمەپتۇ.

— پادىشاھقا كىرىپ مەلۇم قىلىڭلار، ئىگىسى كەپتۇ، ئۆزلىرى بىلەن كۆرۈشىدىغان مۇھىم ئىشى بار ئىكەن دەڭلار، — دەپتۇ ئەپەندىم ئىشىكباقارلارغا.

پادىشاھ: «كىرسۇن» دەپ رۇخسەت قىپتۇ.

— سەن نەنىڭ ئىگىسى؟ — دەپ سوراپتۇ پادىشاھ.

— مەن بۇ قورۇنىڭ ئىگىسى، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— جۆيلۇمە! — دەپتۇ ئەھۋالنى بىلمىگەن پادىشاھ غەزەپلىنىپ.

— سەۋر قىلسىلا، پادىشاھ، مەن ئەسلىدە بۇ باغنىڭ، بۇ ئۆي - ئىمارەتلەرنىڭ، بۇ زېمىنىنىڭ ئىگىسى ئىدىم. ھەممە نېمەمنى تارتىۋېلىشتى، ئەمدى پەقەت ئىگىسى دېگەن قۇرۇق نامىلا قالدى! — دەپ كېتىپ قاپتۇ ئەپەندىم.

(ئىران)

****

تولدۇرما دەرس

بىر خانىم كىچىك ئوغلىنى ئەپەندىمنىڭ قېشىغا باشلاپ ئەكىرىپ:

— ئەپەندىم، بۇ بالام ياخشى ئوقۇمايدۇ، ئۇنىڭ ئۇستىگە ئەدەپسىز، سىزنىڭچە قانداق قىلسام بولىدۇ؟ — دەپتۇ.

ئەپەندىم ئويلاپ، خانىمغا:

— خانىم، مەن بالىڭىزنى بىر قورقۇتۇپ قوياي، بەلكىم پايدىسى بولۇپ قالار، — دەپتۇ.

خانىم بۇ گەپنىڭ ئورنى بار دەپ ئويلاپ، ماقۇل دەپتۇ.

ئەپەندىم ئىچكەركى ئۆيگە كىرىپ كېتىپ، بىر جۇۋىنى تەتۈر كىيىپ، بېشىغا بىر قازاننى ئارتىپ، ئىچكەركى ئۆيدىن تاشقىرىقى ئۆيگە ئېتىلىپ چىقىپتۇ ۋە يۈزلىرىنى تىترىتىپ، يىرگىنچلىك بىر قىياپەت بىلەن ئېگىز - پەس سەكرىگىلى تۇرۇپتۇ.

خەۋەرسىز ئولتۇرغان خانىم بۇنى كۆرۈپ قورقۇپ ھوشىدىن كېتىپ قاپتۇ. بالىسى بولسا چاۋاك چېلىپ، خۇشاللىقىدا: «ئەجەب قىزىقكەن، ئەجەب قىزىق-كەن!» دەپ ۋارقىرىغىلى تۇرۇپتۇ. خانىم بىرھازادىن

كېيىن هوشىغا كېلىپ ئەپەندىمگە:
— ئەپەندىم، بالامنى قورقۇتۇپ قويۇڭ دېگەنتىم، مېنى قورقۇتۇپ قويۇڭ دېمىگەنتىم! — دەپتۇ.
— توغرا، خانىم، دەل سىز كىچىك ۋاقتىڭىزدا مۇشۇنداق قورقۇپ باقمىغاچقا، بالىڭىزنىڭ يۈرىكى چوڭلاپ كەتكەن. بۇ دەرسنى تولدۇرغاندىن كېيىن، كېيىنكى بالىڭىز مۇنداق بولۇپ قالمايدۇ! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئافغان)

ئارتۇق يېرىنى ھەرىلىۋېتەي دەيمەن

ئەپەندىمنىڭ بىر پىخسىق دوستى بار ئىكەن، ھەمىشە ئەپەندىمنىڭ ئۆيىگە كېلىۋېلىپ يەپ - ئىچىپ كېتىدىكەن، ئەمما ئەپەندىمنى بىرەر قېتىممۇ ئۆيىگە چاقىرىپ مېھمان قىلىپ قويمايدىكەن.

بىر كۈنى ئەپەندىم دوستىنى سىنىماقچى بولۇپ، تاماق ۋاقتىدا ئۇنىڭ ئۆيىگە بېرىپتۇ. پىخسىق دوستى ئىلاجسىز ئىككى قاچا ئاش ئەكېلىپ، بىر قاچىنى ئۆزىنىڭ ئالدىغا، بىر قاچىنى ئەپەندىمنىڭ ئالدىغا قويۇپتۇ. ئەمما ئەپەندىمنىڭ ئالدىغا قويغىنى يېرىم قاچا ئاش ئىكەن. ئەپەندىم ناخۇش ھالدا:

— ئۆيىڭىزدە ھەرە بارمۇ؟ — دەپ سوراپتۇ.

— بار، ھەرىنى نېمە قىلماقچىدىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ ئاغىنىسى ئەجەبسىنىپ.

— مەن بۇ قاچىنىڭ ئارتۇق يېرىنى ھەرىلىۋېتەي دەيمەن! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

كەلمىسەڭلارمۇ بولىدۇ

ئەپەندىمنىڭ بېغىدىكى ئۆرۈكلەر پىشىپ كېتىپ-تۇ. ئەپەندىمنىڭ بىرنەچچە ئاغىنىسى كۈن ئاتلاپلا ئۆ-رۈك يېگىلى كېلىۋالىدىكەن.
بىر كۈنى ئۇلار يەنە كەپتۇ. ئۆرۈكنى يەپ بولۇپ ئەپەندىمگە:
— ئەپەندىم، بېغىڭىزنىڭ ئۆرۈكى راستتىنلا تاتلىق ئىكەن! — دەپتۇ - دە، كېتىپ قاپتۇ.
ئىككى كۈن ئۆتكەندىن كېيىن ئۇلار يەنە كەپتۇ. ئىشىكتىن كىرىپلا ئۇلار ئەپەندىمگە:
— ئەپەندىم، ئۆرۈكىڭىز بەك تاتلىق ئىكەن، يەنە بىر قېتىم يەۋالساق! — دەپتۇ.
— ياخشى گەپ، مەرھەمەت! — دەپتۇ ئەپەندىم.
ئارقىدىنلا ئەپەندىم باغچىدىن بىرنەچچە تال ئۇرۇق-چىنى تېرىپ چىقىپ، ھەربىرىنىڭ ئاغزىغا بىر تالدىن تىقىپ:
— ئۆرۈكىمىز تاتلىق تېتىغان بولسا، ئۆرۈك كۆ-چەتتىمىز سىلەرنىڭ قورسىقىڭلاردا ئۈنسۇن، بۇنىڭ-دىن كېيىن ئۆرۈك يەيمىز دەپ ئىككى - ئۈچ كۈندە بىر كېلىۋالمىساڭلارمۇ بولىدۇ، — دەپتۇ.

(تۈرك)

ياخشىسى بارماڭ

بىر كۈنى ئەپەندىم قازىغا ئۇچراپ قىلىپ:
— قازى ئاخۇنۇم، قاياققا مېڭىپ قالدىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ.
— ئاللانىڭ باغچىسى — جەننەتكە ساياھەت قىلغىلى كېتىۋاتىمەن، سىزمۇ بىللە بېرىڭ! — دەپتۇ قازى.
— سىزمۇ بارماڭ، مەنمۇ بارماي، — دەپتۇ ئەپەندىم.
— نېمىشقا؟ — دەپتۇ قازى.
— تەقسىر، سىز ھەمىشە بىزگە: «بۇ دۇنيادا يامان ئىش قىلماڭلار، ئۇ دۇنيادا ئاللا رەھىم قىلمايدۇ!» دەپ تەلىم بېرىسىز، بۇ ئېسىڭىزدە باردۇر! ئەگەر سىز جەننەتكە بارسىڭىز ئاللا ھەرگىز سىزگە ياخشى مېۋە بەرمەيدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن، ياخشىسى بارماڭ! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

چاچ چۇشۇرۇش

بىر كۈنى ئەپەندىم قىيىناتىسىنى يوقلاپ بىرىپتۇ. قىيىناتىسى ئەپەندىمنىڭ چىچىنىڭ ئۆسۈپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ:

— بالام، چىچىڭىز بەك ئۆسۈپ كىتىپتۇ، چىچىڭىزنى چۇشۇرۇپ قويای، — دەپتۇ، ئارقىدىنلا بىر قاشاڭ ئۇستىرىنى ئەكىلىپ، ئەپەندىمنىڭ چىچىنى چۇشۇرگىلى تۇرۇپتۇ. قاشاڭ ئۇستىرا ئەپەندىمنىڭ بىشىنى غىرداپ جىنىنى ئاپتۇ. بۇ چاغدا تاشقىرىدىن بىر بوتىلاقنىڭ بوزلىغان ئاۋازى ئاڭلىنىپتۇ.

— بۇ بوتىلاقنىڭ ئاۋازى نىمىدىگەن ئىچىنىشلىق - ھە! نىمە بولغاندۇر؟ — دەپتۇ قىيىناتىسى.

— بەلكىم قىيىناتىسى ئۇنىڭ بىشىنى چۇشۇرۇۋاتقاندۇر! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(قازاق)

قورسىقىمدىكى تاماق

ئەتىياز كۈنى ئەپەندىم بىر دېھقان ئاغىنىسىنىڭ ئۆيىگە بېرىپ مېھمان بوپتۇ. ئاغىنىسى ئەپەندىمگە قوقەنت قونىقىدىن يوغان بىر قازان ئۇماچ قايىنىتىپ بېرىپتۇ، ئۇماچقا چوڭ بىر ئاشقۇدا قېتىق قويۇپ ئارىلاشتۇرۇپتۇ. بىردەمدىن كېيىن، ئەپەندىمگە يەنە بىر چوڭ چىنىدە مۇز سۈيى ئەكېلىپ بېرىپتۇ. ئەپەندىم ئىچىپ بولغاندىن كېيىن، ئاغىنىسى ئەپەندىمنىڭ دولىسىغا قېقىپ:

— ئەپەندىم، تويدىڭىزمۇ؟ — دەپ سوراپتۇ.

— ھەي، ھەي، ماڭا چېقىلماڭ، شۇ تۇرقىمدا قورسىقىم تويماي قالامدىكىن دەپ ئەمەس، قورسىقىمدىكى تاماق يېنىپ كېتەرمىكىن دەپ ئەنسىرەۋاتىمەن، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

خاپا بولماڭ

ئەپەندىم قانداقتۇر بىر ئىش بىلەن قوشنىسىنىڭ-
كىگە كىرىپ قاپتۇ. مېھماندوست قوشنىسى ئەپەندىمنى
«بىر پىيالە چاي ئىچىپ چىقىپ كېتىڭ» دەپ چىڭ
تۇتۇۋاپتۇ.

قوشنىسى ئەپەندىمگە بىر پىيالە چاي قۇيۇپتۇ،
ئەپەندىم پىيالىنى ئەمدىلا ئاغزىغا ئېلىشىغا، پىيالە بەك
قىزىق بولغانلىقتىن، قولىدىن چۈشۈپ كېتىپ سۇنۇپ
كېتىپتۇ. قوشنىسى خاپا بولغاندەك قىلىپ ئالىيىپتۇ.
ئەپەندىم ھېچبىر ھودۇقماستىن قوشنىسىغا دەپتۇ:

— خاپا بولماڭ، ئەگەر مېنى چاي ئىچىڭ دەپ
تۇتۇۋالمىغان بولسىڭىز، بۇ ئىشمۇ يۈز بەرمىگەن بولات-
تى، — دەپتۇ.

(تۈرك)

پىخسقىنىڭ كارامىتى

بىر پىخسىق ئادەم ئەپەندىمنى كۆرسىلا: «بۇرا-دەر، بىزنىڭ ئۆيگە بېرىپ، بىرەر - يېرىم دەم ئولتۇ-رۇپ كېلەيمۇ دېمەيسىز!» دەپ جورايدىكەن. بىر كۈنى ئەپەندىم «شۇ پىخسىقنىڭ كارامىتىنى بىر كۆرەي!» دەپ ئۇنىڭ ئۆيىگە بېرىپتۇ. ئەپەندىمنىڭ كېلىۋاتقانلى-قىنى دېرىزىدىن كۆرۈپ تۇرغان پىخسىق خوتۇنىغا:

— ھەي خوتۇن، ئەپەندىم بىزنىڭكىگە كېلىۋاتى-دۇ، چاققان چىقىپ مېنى يوق دەپ قوي! — دەپتۇ.

ئەپەندىم ئىشىكنى تاقىلدىتىشىغا پىخسىقنىڭ خو-تۇنى چىقىپ:

— بالىلارنىڭ دادىسى بازارغا كەتكەنىدى، — دەپتۇ.

— ئېرىڭىزگە ئېيتىپ قويۇڭ، — دەپتۇ ئەپەن-دىم، — بۇنىڭدىن كېيىن بازارغا بارسا، كاللىسىنى دېرىزىگە قويۇپ كەتمىسۇن.

(ئۇيغۇر)

ئىت بولغان بولسا

قازى ئەپەندىمنى چاقىرتىپ سوراق قىپتۇ:

— ئەپەندىم، سىز مىرشەپىمنى نېمە ئۈچۈن ئىت دەپ هاقارەت قىلىسىز؟

— يوقسۇ، تەقسىر، — دەپتۇ ئەپەندىم، — ئىت ئەمەس دېگەندۇرمەن، ئەگەر مىرشەپىڭىز ئىت بولغان بولسا، بۇ چاغقىچە ئۆزىڭىزنىمۇ تالىۋەتكەن بولار ئىدى، ئەمما يۈز - كۆزىڭىز ساق تۇرامدۇ؟

(ئۇيغۇر)

كالاچىنىڭ مىجەزى

ئەپەندىم بىر تويغا بارغاندا كالىچىنى يې-
شىپتۇ - دە، قولتۇققا قىسىپ تۆرگە چىقىپتۇ.

مېھمانلاردىن بىرى:

— ئەپەندىم، كالاچىنى تالاغا قويسىڭىزمۇ بولاتتى، — دەپتۇ.

— بۇرادەر، كالىچىمنىڭ مىجەزى يامان، كىم يۇر دېسە، ئىگىسىنى تاشلاپ كېتىۋېرىدۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

قولۋاق سەيلىسى

بىر كۈنى شەھەر بېگى ئەپەندىمگە: «مېنى قولۋاقتا سەيلە قىلدۇرۇپ قويسىڭىز!» دەپتۇ. ئەپەندىم ماقۇل بولۇپ، بەگنى قولۋاقتا سېلىپ دەريادىن ئۆتمەكچى بوپتۇ، دەريانىڭ ئوتتۇرىسىغا كەلگەندە قولۋاق دولغۇپ كېتىپتىكەن، بەگ قورقۇپ:

— ئەپەندىم، قولۋاقتا چۈشۈپ باقمىغانىدىم، يۈرىكىم ئېغىۋاتىدۇ، بىر ئامال قىلىڭچۇ! — دەپتۇ.

ئەپەندىم «خوپ» دەپتۇ ـ دە، بەگنىڭ قولىدىن تۇتۇپ سۇغا پاتۇرۇپتۇ. كەينىدىن تارتىۋېلىپ يەنە پاتۇرۇپتۇ. ئىككى ـ ئۈچ قېتىم مۇشۇنداق قىلغاندىن كېيىن بەگنى سۇدىن چىقىرىپ قولۋاققا ئولتۇرغۇزۇپتۇ ـ دە:

— بېگىم، ئەمدى قورقۇۋاتامسىز؟ — دەپ سوراپتۇ ئەپەندىم.

— ياق، — دەپتۇ بەگ، — ئەمدى يۈرىكىم ئورنىغا چۈشتى.

— شۇنداق، — دەپتۇ ئەپەندىم، — سۇغا چۆكۈپ باقمىغان ئادەم قولۋاقتا چۈشۈشتىن قورقىدۇ.

(ئۇيغۇر)

دوزاخنىڭ تۆرىدە

تېمۇرلەڭ ئەپەندىم بىلەن ئاخىر زامان بولىدىغان ئىشلار ئۈستىدە پاراڭلىشىپ ئولتۇرۇپ ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، ئاخىر زامان بولغاندا مېنىڭ ئورنۇم نەدە بولار؟ جەننەتنىڭ تۆرىدىمۇ ياكى دوزاخنىڭ ئەڭ ئاستىدىمۇ؟

— قىلچە شۈبھىلەنمەي ئېيتىمەنكى، سىز ئەلۋەتتە دوزاخنىڭ تۆرىدە بولىسىز، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

يولنى بوشات

ئەپەندىم ئوردىدىن قايتىپ كېلىۋاتسا، بىر توپ ئادەم چۆرىسىگە ئولىشىۋېلىپ، ئۇنى سوراپ، بۇنى سوراپ زادى ماڭغىلى قويماپتۇ.

— ئەپەندىم، پادىشاھ سىزگە نېمە دېدى؟ — دەپ سوراپتۇ بىرى.

ئەپەندىم ئۇنىڭغا خۇشياقمىغاندەك قىلىپ:

— پادىشاھ چىققاندا، مەن قەسىرنىڭ تېشىدا تۇ- راتتىم، ئۇ ماڭا قاراپ ئۇنلۇك ئاۋازى بىلەن بىر ئېغىز گەپ قىلدى، — دەپتۇ.

— نېمە گەپ قىلدى؟ — دەپ سوراپتۇ ھېلىقى كىشى تەقەززالىق بىلەن.

— يولنى بوشات!... دېدى، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئافغان)

تاشقى ئوغرى بىلەن ئىچكى ئوغرى

ئەپەندىم ئوردا قوۋۇقىنىڭ ئالدىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتسا، بىرمۇنچە ئادەم ئوردا تېمىنى ياساۋاتقانىكەن.

ئەپەندىم توختاپ سوراپتۇ:

— بۇ ئوردىنىڭ تېمى شۇنچە ئېگىز تۇرسا، يەنە نېمىشقا ئېگىزلىتىسىلەر؟

— تاشقى ئوغرىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن! — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ بىرى.

— بۇ تامنى ئېگىزلەتسەڭلار تاشقى ئوغرىدىنغۇ ساقلانغىلى بولار، ئەمما ئىچكى ئوغرىدىن ساقلانغىلى بولارمۇ؟ — دەپ سوراپتۇ يەنە ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

پارچە نانلارنى قادىتىۋېلىش

مەھەللىدە پىخسىق بىر باي بار ئىكەن. ئۆيىگە كەلگەنلىكى مېھمانغا قۇرۇپ تاشتەك قېتىپ كەتكەن نانلارنى قويىدىكەن، مېھمانلار ئۇنى سۇندۇرالماي يې-مەيلا قويىدىكەن.

بىر قېتىم، مېھمانلار كەتكەندىن كېيىن، ئۆي خىزمەتچىسى پەتنۇستىكى ئۇشتۇلمىغان قاتتىق نانلارنى يىغىشتۇرۇپ ئاچىقىپ كەتمەكچى بولۇپ، ئەمدىلا بو-سۇغىغا كەلگەندە پۇتلىشىپ يىقىلىپ چۈشۈپتۇ، پەت-نۇستىكى نانلار يەرگە چۈشۈپ پارچە - پارچە بولۇپ كېتىپتۇ. باي بۇنى كۆرۈپ، ئاچچىقىدا ھوشىدىن كەت-كىلى تاس قاپتۇ.

ئەپەندىم بۇنى كۆرگەندىن كېيىن، پارچە - پارچە بولۇپ كەتكەن نانلارنى يىغىشتۇرۇپ باينىڭ ئال-دىغا ئەكېلىپ:

— تەقسىر، كۆڭلىڭىزنى يېرىم قىلماڭ، بۇنىڭ ئىشى ئاسان، بازاردا چىنە - قاچا قادايدىغان قاداقچى بار، شۇنىڭ قېشىغا ئېلىپ بارسىڭىز، بۇ پارچە نانلار-نى قاداپ پۈتۈن قىلىپ بېرىدۇ، خالاس! — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

ئۆچكە مۈڭگۈزى

بىر مەككار سودىگەر ئەپەندىمدىن تېخىمۇ ياخشىراق پايدىلىنىشنى كۆزدە تۇتۇپ، ئۇنىڭغا بىر خىل ئۆچكە مۈڭگۈزىنى سوۋغات قىلىپ ئەكەپتۇ.

— ئاز بولسىمۇ قوبۇل قىلغايسىز! — دەپتۇ ئۇ.

ئەپەندىم ناھايىتى تەكەللۇپ بىلەن «رەھمەت» دەپ، بۇ ئۆمسە مۈڭگۈزنى يەرگە تاشلىۋېتىپتۇ.

— ئەپەندىم، نېمىشقا تاشلىۋېتىسىز ئۇنى؟ — دەپ سوراپتۇ مەككار سودىگەر خاپا بولۇپ.

— مەن بۇ كىچىككىنە ئۆچكە مۈڭگۈزى ئۈچۈن ئەمەس، ھېلىقى يېتىپ كەتكەن بىر پۈتۈن ئۆچكەم ئۈچۈن، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

پاراڭلاشقاندا

ئەپەندىم يايما يېيىپ ھەسەل ساتقان كۆنلىرىدە، پىخسىق بىر سودىگەر ئەپەندىمنىڭ كۆزىنى بويىماقچى بوپتۇ. ئۇ: «ھەسەل تارتىپ بېرىڭ» دەپ بىر چىنىنى سۇنۇپتۇ. ئەپەندىم چىنىگە ھەسەلنى ئۇسۇپ، تارتىمدا تارتىۋاتقاندا، سودىگەر ئەپەندىمنى گەپكە تۇتۇپ پاراڭلاشقىلى تۇرۇپتۇ. ئەپەندىم ھەسەلنى تارتىپ بولغاندىن كېيىن، سودىگەر ھەسەلنىڭ پۇلىنى بەرمەي يولغا مېڭىپتۇ.

— ھەي، ھەسەلنىڭ پۇلىنى بەرمىدىڭىز؟ — دەپ چاقىرىپتۇ ئەپەندىم.

— ھېلى پاراڭلاشقاندا پۇلنى بەرگەندەك ئېسىمدە بارغۇ.

ئەپەندىم ئۇنىڭ قولىدىكى چىنىنى ئېلىۋېلىپ، چىنىدىكى ھەسەلنى تۇڭغا قويۇۋېتىپتۇ، ئارقىدىن چىنىدىكى ھەسەل يۇقىلىرىنى تىلى بىلەن يالىۋېلىپ، قۇرۇق چىنىنى قايتۇرۇپ بېرىپتۇ:

— ھېلى پاراڭلاشقاندا، ھەسەل يېگەنلىكىڭىزدەك ئېسىمدە بارغۇ مېنىڭمۇ.

(ئۇيغۇر)

كاللىسىغا ئەقىل توشۇپ كەتكەن

بىر كىشى ئەپەندىمگە پادىشاھنى ماختاپ بېرىپ دەپتۇ:

— پادىشاھىمىز ئاجايىپ ئەقىللىق، كاللىسىنىڭ ھەممىسىگە ئەقىل توشۇپ كەتكەن!

— دېگىنىڭىز بەك توغرا، پادىشاھىمىز ئەقلىنى بەك ئاز ئىشلىتىدۇ، شۇڭا كاللىسىغا ئەقىل توشۇپ كەتكەن، بۇ ئەجەبلەنگۈدەك ئىش ئەمەس، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

ئۆخلىۋېلىپ كەلدىم

بىر كۈنى ئەپەندىم يات بىر يېزىغا كېلىپ قاپتۇ. ئەپەندىم كىمنىڭ ئۆيىگە كىرىشنى بىلمەي، ئۇزاق ئويلاپ، ئاۋۋال مۇشۇ يېزىنىڭ ئىمامىنىڭ ئۆيىگە كىرەي دېگەن قارارغا كەپتۇ. شۇنىڭ بىلەن ئىمامنىڭ ئىشىكىنى قېقىپتۇ.

ئىمام ئەپەندىمنى ئۆيىگە باشلاپ كىرىپ، بىرھازادىن كېيىن ئاندىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، سىز قاياقتىن كېلىۋاتىسىز؟ قورساقىڭىز ئاچمۇ ياكى ئۇيقۇسىزمۇ؟

ئەپەندىم ئىمامنىڭ گېپىدىن دەرھال ئۇنىڭ پىخسىق بىر ئادەم ئىكەنلىكىنى بايقاپ، شۇنداق جاۋاب بېرىپتۇ:

— ئىمام ئاخۇنۇم، مەن بۇ يەرگە كېلىش ئالدىدا تازا مەززىلىك ئۇخلىۋالغانىدىم.

(تۈرك)

ھەقنىڭ يېرىمى

ئەپەندىم پادىشاھقا بىر خوش خەۋەر ئەكەپتۇ، بىراق پادىشاھ بىلەن كۆرۈشەلمەپتۇ. بىر مۇنچە ئەگرى - توقايلىقلاردىن كېيىن ئاندىن پادىشاھ بىلەن كۆرۈشۈشكە مۇيەسسەر بوپتۇ.

پادىشاھ ئەپەندىمنىڭ ئەكەلگەن خوش خەۋىرىنى ئاڭلاپ خوشال بولۇپ، ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، بۇنىڭ ئۈچۈن قانداق ھەق ئېلىشنى تاللىدىڭىز؟

— ئەللىك دەررىنى تاللىدىم، — دەپتۇ ئەپەندىم.

پادىشاھ ھەرقانچە ئويلاپمۇ بۇ گەپنىڭ تېگىگە يېتەلمەي، دەررىچىلەرگە ئەپەندىمنى ئەللىك دەررە ئۇرۇشنى بۇيرۇپتۇ. يىگىرمە بەش دەررە بولغاندا، ئەپەندىم ۋارقىراپ:

— توختاڭلار! قالغان يىگىرمە بەش دەررىنى مېنىڭ ھەمراھىمغا بېرىڭلار! — دەپتۇ.

— ھەمراھىڭىز كىم؟ — دەپ سوراپتۇ پادىشاھ.

— مەن سىز بىلەن كۆرۈشكىلى كەلگەندە، سىزنىڭ نۆكىرىڭىز مېنى ئىشىكتىن كىرگۈزمىدى، ئۇ مەندىن ئالغان ھەققىمنىڭ يېرىمىنى بېرىشكە قەسەم ئىچىپ ئاندىن كىرگۈزدى.

(ئافغان)

پۇل ۋە ئابرۇي

ئەپەندىم بىر سودىگەر بىلەن پۇل توغرىسىدا تاكاللىشىپ قاپتۇ.

— ئەپەندىم، سىزنى ئادەم دېگىلى بولامدۇ؟ ئەتىدىن كەچكىچە پۇل، پۇل، پۇللا دەيسىز، مەن ھەرگىز پۇل ئۈچۈن كىشىلەر بىلەن جېدەللىشىپ يۈرمەيمەن، ماڭا ئابرۇي كېرەك، پۇل كېرەك ئەمەس! — دەپتۇ سودىگەر ئەپەندىمگە.

— دېگىنىڭىز ئىنتايىن توغرا، ھەر كىشىنىڭ ئۆزىگە تۇشلۇق ئېھتىياجى بولىدۇ، ماڭا كېرىكى پۇل، سىزگە كېرىكى ئابرۇي، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

يارلىقىڭىزنى يېزىۋاتىمەن

ئەپەندىم بىر تارىخنامە يېزىۋاتقانىكەن. بىر كۈنى پادىشاھ ئۆزى چاقىرتىپ يولىيورۇق كۆرسەتمەكچى بوپتۇ.

— ئەپەندىم، سىز يېزىۋاتقان تارىخنامىگە ماڭا دائىر ھېچقانداق ئىشنى كىرگۈزمەڭ.

ئەپەندىم بۇ سۆزنى ئاڭلاپ، دەرھال قەلىمىنى ئې-لىپ يېزىۋالغىلى تۇرۇپتۇ.

پادىشاھ ئەجەبلىنىپ:

— نېمە يېزىۋاتىسىز؟ — دەپ سوراپتۇ.

— پادىشاھىئالەم، مەن جانابىڭىزنىڭ ھېلىقى يار-لىقىنى يېزىۋاتىمەن! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئۆزۈمنى بىلىقمىكىن دەپتىمەن

بىر كۈنى ئەپەندىمنىڭ ئاغىنىلىرى ئۇنىڭغا: «بىر-لىق تۇتۇپ كېلەيلى!» دەپتۇ. ئەپەندىم يۈز كېلەلمەي بىللە بېرىپتۇ. راستتىنى ئېيتقاندا، ئەپەندىم بېلىق تۇتۇشنى ياخشى كۆرمەيدىكەن، چۈنكى ئۇ بىر جانغا زامىن بولىدىغان ئىش - دە!

كۆل بويىغا بارغاندىن كېيىن، ئاغىنىلىرى ئارقا - ئارقىدىن بېلىق تۇتۇشقا باشلاپتۇ. بەزىلىرى قارماقتا، بەزىلىرى قول بىلەن تۇتقىلى تۇرۇپتۇ. تو-ساتتىن بىر ئاغىنىسى يوغانلا بىر بېلىقنى تۇتۇۋاپتۇ، ئەپەندىم بۇ بېلىققا ناھايىتى ئىچ ئاغرىتىپتۇ، ئەپەندىم شۇ ئالدىراشچىلىقتا ئۆزىنى «پولتۇڭىدە» كۆلگە تاش-لاپتىكەن، ئاغىنىسىنىڭ قولىدىكى بېلىق سۇغا چۈشۈپ كېتىپتۇ - دە، قېچىپ كېتىپتۇ.

— ئەپەندىم، بۇ نېمە قىلغىنىڭىز؟ — دەپتۇ ئاغى-نىلىرى ئەجەبلىنىپ.

— ھېچنېمە، مەن ئۆزۈمنى بېلىقمىكىن دەپتى-مەن، — دەپتۇ ئەپەندىم سۇندىن ئىچىدىن بېشىنى چىقىرىپ.

(تۈرك)

****

قۇيرۇق يەلپۇگۇچ

پادىشاھ قىزىقچىلىق قىلىپ ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، سىز لەتىپە ـ چاقچاقتىن باشقا، يەنە نىمە قىلىشنى بىلىسىز؟

— مەن قىلالايدىغان ئىشلارنى سىز قىلالماسلىقىڭىز مۇمكىن. سىزنىڭ نىمە قىلالايدىغانلىقىڭىزنى بىر ئاڭلاپ باقسام دەيمەن، دەپ بەرسىڭىز قانداق؟ — دەپ ياندۇرۇپ سوراپتۇ ئەپەندىم.

— بۇنى سىز تېخى بىلمەمسىز؟ — دەپ سۆزلەشكە باشلاپتۇ پادىشاھ مەغرۇرلىنىپ، — پۈتۈن دۆلەتنىڭ ئالتۇن ـ كۈمۈش، دۇنيا ـ دەپىنىلىرىنىڭ ھەممىسى ماڭا قارايدۇ، مەندە پۈتمەس ـ تۈگىمەس بايلىق دىسە بار، جىمىكى راھەت ـ پاراغەت مېنىڭكى، چوڭ ـ كىچىك قىرىق خوتۇنۇم بار، يەنە پەرىزاتتەك سەكسەن كېنىزىكىم بار، ئۇلار ماڭا كېچە ـ كۈندۈز خىزمەت قىلىدۇ، ھاۋا ئىسسىغاندا ئۇلار...

پادىشاھ سۆزلەپ مۇشۇ يەرگە كەلگەندە، ئەپەندىم بىردىنلا ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلۈۋېتىپ:

— ئۇلار يەلپۈگۈچ بىلەن سىزنى يەلپۈپ تۇرىدۇ، شۇنداقمۇ؟ — دەپتۇ.

— توغرا، دەل جايىنى ئېيتتىڭىز! — دەپتۇ پادىشاھ.

— سىزنى يەلپۈگەن يەلپۈگۈچلەرنى مېنىڭ ئېشەكىمنىڭ قۇيرۇقىدىن ياسىغان، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

ئېشەكنىڭ ئەقلى

بىر كۈنى ئىمام ئەپەندىمنى چاقىرىپ كېلىپ:

— ئەپەندىم، مەزىننىڭ ئېيتىشىچە، سىز ئېشەك تەربىيىلەشكە ئۇستا ئىكەنسىز. مەن سىزنى مېنىڭ ھېلىقى ياخشى كۆرىدىغان ئېشىكىمگە ئۇستازلىققا تەكلىپ قىلىمەن. ئەگەر ئۇنى ئوبدان ئوقۇتۇپ خەت ـ ساۋاتىنى چىقىرىپ قويسىڭىز سىزگە چوقۇم يۇقىرى ھەق بېرىمەن، — دەپتۇ.

— چاتاق يوق، بىراق، سىزگە شۇنى ئەسكەرتىپ قويايكى، بىر كۈنى مەن مەزىننىڭ ئاشۇ ئېشىكىڭىزنى يېتىلەپ كېلىۋاتقىنىنى كۆرۈپ قالدىم. قارىسام، ئۇ ئېشىكىڭىز مەزىندىن، ھەتتا سىزدىنمۇ ئەقىللىقتەك كۆرۈنىدۇ. ئەگەر مەن ئۇنىڭ خەت ـ ساۋاتىنى چىقىرىپ قويسام، ئەقلى سىزنىڭكىدىن ئېشىپ ـ تېشىپ كەتسە قانداق قىلىسىز، مەن راستىنلا ئەنسىرەيمەن... ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۆزبېك)

ئاتنىڭ ئۈستىدە

دائىم ئات مىنىپ ئۆزىنى ماختاپ يۈرىدىغان بىرى ئەپەندىمنى مازاق قىلماقچى بوپتۇ.

بىر كۈنى ئۇ ئېگىز ئارغىماقنى مىنىپ كېلىپ ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، شۇ تاپتا ئېشىكىڭىز نەدە؟

— شۇ تاپتا ئېشىكىم ئاتنىڭ ئۈستىدە، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(قازاق)

نەق پاكىت

ئەپەندىمنىڭ ئېشىكىنى ئوغرى ئاپتۇ. ئۇ مەھەللى-
دىكى پالانچىنىڭ قىلغان ئىشى دەپ گۇمان قىلىدىكەن،
ئەپەندىم قازىغا ئەرز قىپتۇ. قازى:

— ئەپەندىم، ئۆز كۆزىڭىز بىلەن كۆرمەپسىز، يا
ئۆز قولىڭىز بىلەن تۇتۇۋالماپسىز، نەق پاكىتىڭىز يوق
ئىكەن، قازىخانىمىز سورىمايدۇ، — دەپتۇ - دە، ئەپەن-
دىمنى قوغلاپ چىقىرىپتۇ.

بىرنەچچە كۈن ئۆتكەندىن كېيىن، ئەپەندىم
ئىنس - جىنغا تۇيدۇرماستىن قازىنىڭ ئېگىز ئارغىمى-
قىنى بازارغا مىنىپ بېرىپ سېتىۋېتىپتۇ.

قازى ئەپەندىمدىن گۇمان قىلىپ، ئۇنى چاقىرتىپ
كېلىپ سوراق قىپتۇ:

— ئەپەندىم، سىز ئېتىمنى ئوغرىلاپ كېتىپسىز،
گۇناھىڭىزنى بىلەمسىز؟

— تەقسىر، سەۋر قىلىڭ، سىز دائىم نەق پاكىت
بولۇش كېرەك دەيسىز، ئېتىڭىزنى ئوغرىلاپ كەتكى-
نىمنى ئۆز كۆزىڭىز بىلەن كۆردىڭىزمۇ؟ ئۆز قولىڭىز
بىلەن تۇتۇۋالدىڭىزمۇ؟ ياكى گۇۋاھچىڭىز بارمۇ؟

قازىنىڭ ئاغزى تۇۋاقلىنىپ، ئەپەندىمنى قويۇپ
بېرىپتۇ.

(قازاق)

ئۇمۇ پادىشاھ بولالايتتى

پادىشاھ ئەپەندىمنىڭ يارغۇنچاقتىكى ئېشىكىگە ئىككى قوڭغۇراقنى ئېسىپ قويغانلىقىنى كۆرۈپ سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، نېمىشقا ئېشىكىڭىزنىڭ بويىنىغا بۇنچىۋالا يوغان قوڭغۇراقنى ئېسىپ قويىسىز، ئېشىكىڭىز هارمامدۇ؟

— تەقسىر، بەزىدە ئۇخلاپ قالىمەن، هايۋان دېگەنمۇ هۇرۇنلۇق قىلىپ توختىۋالىدىكەن، ئۇ توختىۋالسا قوڭغۇراق جىرىڭلىمايدۇ، بۇ چاغدا ئويغىنىپ قوپۇپ بۇ هارىمىنى قاتتىق بىر قامچىلاپ قويىمەن، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— ئەگەر بۇ هايۋان ئورنىدىن قىمىرلىماي، بېشىنى پۇلاڭشىتىپ تۇرىۋەرسىمۇ، خاتىرجەم ئۇخلاۋېرەمسىز؟ — دەپ سوراپتۇ يەنە پادىشاھ.

— ۋاي پادىشاھىئالەم، ئەگەر بۇ هايۋاننىڭ سىزنىڭكىدەك مۇشۇنچىلىك ئەقلى بولغان بولسا، ئۇمۇ پادىشاھ بولالايتتى ـ دە! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

بىر تاۋاق توپا

ئەپەندىم ئىمام، قازى، مەزىن ۋە باشقا بىرمۇنچە كىشىلەرنى ئۆيىگە چاقىرىپ، گۆش قورۇمىسى سېلىنىدىغان لەگمەن ئېتىپ كۈتۈۋاپتۇ. ئىمام بۇ مەززىلىك ئاشتىن ئىككى تاۋاقنى يەۋېتىپ يەنە يېگۈسى كەپتۇ، ئەمما ئاغزىنى ئېچىشقا پېتىنالماي، بېشىنى گىلدىڭلىتىپ ماختىغىلى تۇرۇپتۇ:

— خېنىمىنىڭ قولى ئەجەبمۇ ئۈز ئىكەن، لەگمەننىڭ ئۈنى خۇددى خېنىمىنىڭ چېچىدەك ئىنچىكە چىقىپتۇ، قورۇمىسى خۇددى خېنىمىنىڭ مەڭزىدەك چىرايلىق بوپتۇ، ھەي - ھەي!

— تەقسىر، بەك ئاشۇرۇۋەتتىڭىز، يەنە بىر تاۋاق ئەكىرەي! — دەپتۇ ئەپەندىم.

— ياخشى، بولىدۇ، تۈزۈت قىلمىدىم ئەمىسە. ياخشى ئاش ئېشىپ قالغۇچە، يامان قورساق يېرىلىپ كەتسۇن، — دەپتىكەن، — دەپتۇ ئىمام.

شۇنداق قىلىپ، ئەپەندىم بىر قۇرۇق تاۋاققا توپا سېلىپ ئىمامنىڭ ئالدىغا قويۇپتۇ، ئاندىن:

— بەھۇزۇر بېقىڭ، ئىمام ئاخۇنۇم، — دەپتۇ.

— ئەپەندىم، بۇ نېمە ئىش؟ — دەپتۇ ئىمام چۈشىنەلمەي.

— تەقسىر، ئىسىمگە بىرنەچچە كۈننىڭ ئالدىدا قۇرئاندىن تەپسىر قىلىپ بەرگەندە ئېيتقان بىر ئېغىز سۆزىڭىز كېلىپ قالدى، — دەپتۇ ئەپەندىم.
— قايسى سۆز ئىدى؟ — دەپ سوراپتۇ ئىمام.
— «ئاچ كۆزنىڭ نەپسى تۇپراققا كىرگەندە قانىدۇ»، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

شۇملۇق

بىر كۈنى پادىشاھنىڭ ئىچى پۇشۇپ، ئۇۋغا چىقىپ كۆڭلىنى ئېچىپ كەلمەكچى بوپتۇ. ئوردىدىن ئايرىلىپ يولغا چىقاي دەپ تۇرۇشىغا، ئەپەندىم كۆرۈشكىلى كېلىپ قاپتۇ.

— نۆكەرلەر، بۇ شۇم ياۋۇزنى قامچا بىلەن ئۇرۇپ ھەيدىۋېتىڭلار! — دەپتۇ پادىشاھ نۆكەرلىرىگە ۋارقىراپ، — ئۇۋغا چىقىش ئالدىدا ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشۈش ياخشىلىقنىڭ ئالامىتى ئەمەس!

نۆكەرلەر پادىشاھنىڭ بۇيرۇقىنى ئورۇنداپتۇ. بىراق، بۇ كۈنى ئوۋ ناھايىتى ئوڭۇشلۇق بوپتۇ، پادىشاھ رازى بولۇپ قايتىپتۇ. پادىشاھ كېيىن ئەپەندىمنى چاقىرتىپ كېلىپ:

— ئەپۇ قىلىڭ، ئەپەندىم، سىزنى شۇملۇقنىڭ ئالامىتى دەپ ئويلاپتىكەنمەن، ئەمەلىيەت ئۇنداق ئەمەس ئىكەنلىكىڭىزنى كۆرسەتتى، — دەپتۇ.

— ئەسلىدە سىز مېنى يامانلىقنىڭ ئالامىتى دەپ بىلىپتىكەنسىز! — دەپتۇ ئەپەندىم، — سىز مېنى كۆرۈش بىلەن بىر تالاي ئوۋ غەنىيمەتلىرىگە ئىگە بولۇپسىز، مەن بولسام، سىزنى كۆرۈش بىلەن قامچا يېدىم. زادى كىمگە شۇملۇق قىپتۇ؟

(ئافغان)

ئېتىم پارا

بىر كۈنى ئەپەندىم ئەرز قىلىپ قازى قېشىغا كەپتۇ.

— ئېتىڭ نېمە؟ — دەپ سوراپتۇ قازى.

— ئېتىم پارا، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

— نەدە بۇنداق ئات بار؟ — دەپتۇ قازى كۈلۈپ.

— ئاڭلىشىمچە، سىزنى پارىنى ياخشى كۆرىدۇ دەيدۇ، شۇڭا ئېتىمنى پارىغا يۆتكىۋەتتىم، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(قازاق)

«ئەخمەقلەر خاتىرىسى»

ئەپەندىم «ئەخمەقلەر خاتىرىسى» دېگەن بىر كىتابنى يېزىپ، بارلىق ئەخمەقلەرنى ۋە ئۇلارنىڭ ئەخمەقلىقلىرىنى يېزىپ ئىچىگە كىرگۈزۈپتۇ.

پادىشاھ بۇنى ئاڭلاپ ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، «ئەخمەقلەر خاتىرىسى» گە مېنىڭ نامىمنى يازمىغانسىز؟

— ئىززەتلىك پادىشاھىم، مۇبارەك نامىڭىز ئەلۋەتتە ھەممىسىنىڭ بېشىدا، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم ئىكرام بىلەن.

— قايسى ئەخمەقلىقىم ئۈچۈن نامىمنى يازدىڭىز؟ — دەپ سوراپتۇ پادىشاھ ھەيران قېلىپ.

— ئىززەتلىك پادىشاھىم، ئۇنتۇپ قالدىڭىزمۇ، ئۆتكەن يىلى بىر ئالدامچى كېلىپ سىزگە مىنىدىغان ئىككى تورۇق ئارغىماق سوۋغات قىلىپ ئەكېلىپ بېرىدەن دېسە، سۆزىگە ئىشىنىپ، ئۇنىڭغا يۈز تىللا بەردىڭىز، بۇنىڭدىنمۇ ئارتۇق ئەخمەقلىق بولامدۇ؟ — دەپتۇ ئەپەندىم ئەسكەرتىپ.

— راست، ئۇ ئالدامچى يا ئاتنى ئەكېلىپ بېرىدۇ، يا تىللانى قايتۇرۇپ بېرىشى كېرەك - دە! —

دەپتۇ پادىشاھ يادىغا ئېلىپ.
— توغرا، ئەگەر ئۇ ئالدامچى بۇنىڭ بىرىنى ئو-رۇندىيالىسا، مەن شۇئان سىزنىڭ نامىڭىزنى «ئەخمەق-لەر خاتىرىسى»دىن ئۆچۈرۈپ تاشلايمەن، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

قىش تەييارلىقى

قىش كېلىپ قاپتۇ، بىرى ئەپەندىمدىن:

— قارىغاندا بۇ يىل قىش قاتتىق سوغۇق بولىدىغاندەك تۇرىدۇ، قىشنىڭ تەييارلىقىنى قىلدىڭىزمۇ، ئەپەندىم؟ — دەپ سوراپتۇ.

— نېمە تەييارلىق قىلاتتىم، تىترەشنىڭ تەييارلىقىنى قىلىپ قويدۇم، — دەپتۇ ئەپەندىم ئاچچىق كۈلۈپ.

(ئىران)

راھەتلىنىش

بىر كۈنى بىر ھۆرۈن ئەپەندىمنى تۇسۇۋېلىپ: «مەن ئۈچۈن بىر دۇئا قىلىپ قويسىڭىز!» دەپ تۇرۇۋاپتۇ.

ئەپەندىم قولىنى دۇئاغا ئېگىز كۆتۈرۈپ:

— قادىر ئاللا ئىگەم، مۇشۇ ھۆرۈننىڭ بەدىنىنى قىچىشقاق قىلىۋەتكەيسەن! — دەپ تىلەپتۇ.

— ئەپەندىم، بەدىنىمنى قىچىشقاق قىلىۋەتكەننىڭ نېمە پايدىسى بار؟ — دەپ سوراپتۇ ھۆرۈن ئەجەبلىنىپ.

— بۇنداقتا سەن ھەر كۈنى بەدىنىڭنى تاتىلاپ راھەتلەنمەمسەن؟ — دەپتۇ ئەپەندىم كۈلۈپ.

(ئۇيغۇر)

ئۆلگەن ئادەم قانداقسىغا ئادەم قۇتقۇزىدۇ

بىر كۈنى ئەپەندىم بىر بەگ بىلەن زىياپەتكە قاتنىشىپتۇ. بەگ ئەپەندىمنى «ئاۋۇنى ئېلىپ بېرىڭ، ماۋۇنى ئېلىپ بېرىڭ!» دەپ بۇيرۇپتۇ، ئەمما تاماق ئۇستىدە ئەپەندىمنى ئوبدان يېقىڭ دىمەپتۇ. زىياپەت تۈگىگەندىن كېيىن، ئەپەندىم بەگكە:

— بېگىم، سىزگە خىزمەت قىلىمەن دەپ تاماقنىمۇ ئوبدان يېيەلمىدىم، — دەپتۇ.

— مېنىڭ ئوبدان يېگىنىم سېنىڭ ئوبدان يېگىنىڭگە ئوخشاش، تېز ماڭ! — دەپ بەگ ئالدىدا مېڭىپتۇ.

ئۇلار بىر يالغۇز ئاياغ كۆۋرۈكتىن ئۆتكەندە، بەگ «پولتۇڭىدە» سۇغا چۈشۈپ كېتىپتۇ. ئىتتىك ئېقىۋاتقان ئۆستەڭ سۇيى بەگنى ئېقىتىپ كېتىپتۇ. قورقۇپ جان - پېنى چىقىپ كەتكەن بەگ ۋارقىراپ:

— ۋايجان، ئەپەندىم، مېنى قۇتقۇزۇۋېلىڭ! — دەپتۇ.

— بېگىم، ئۆلگىنىڭىز مېنىڭ ئۆلگىنىمگە ئوخشاش، ئۆلگەن ئادەم قانداقسىغا ئادەم قۇتقۇزىدۇ؟ — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

مانا مۇشۇنداق سۇندۇرۇۋەتكەن

ئەپەندىم بىر بەگكە چاكار بولۇپ ئىشلىگەن كۈنلە-
رىدە، بىر كۈنى ئاۋايلىماي بىر چىنىنى سۇندۇرۇپ
قويۇپتۇ. بەگ بۇنى بىلگەندىن كېيىن، ئەپەندىمنى قاتـ-
تىق بىر تىللاپ:

— ئەپەندىم، سەن چىنىنى قانداق قىلىپ سۇندۇ-
رۇۋەتتىڭ؟ — دەپ سوراق قىپتۇ.

ئەپەندىم قورققاندەك بىر قىياپەتتە شىرەنىڭ قې-
شىغا كېلىپ، شىرەنىڭ ئۈستىدىكى بىر چىنىنى جەي-
نىكى بىلەن ئىتتىرىپ يەرگە چۈشۈرۈۋېتىپ سۇندۇرۇ-
ۋېتىپتۇ، ئارقىدىن:

— بېگىم، مانا مۇشۇنداق قىلىپ سۇندۇرۇۋەت-
كەن! — دەپتۇ.

بەگ تامدەك تاتىرىپ، گەپ قىلالماي قاپتۇ.

(ئۇيغۇر)

ئۈچ ئەخمەق

بىر كۈنى ئەپەندىم ئېشىكىنى مىنىپ شەھەرگە كىرىپتۇ. ئۈچ بالا كۆۋرۈك بېشىدا پاراڭ سېلىشىپ ئولتۇرۇپتۇ. ئەپەندىم ئادىتى بويىچە ئۇلارغا «ئەسسالا-مۇئەلەيكۇم» دەپ سالام بېرىپتۇ - دە، كېتىپ قاپتۇ.

ئەپەندىم ئۆتۈپ كەتكەندىن كېيىن، ئۈچ بالىنىڭ بىرى: «ئۇ كىشى ماڭا سالام بەردى!» دېسە، يەنە بىرى: «ماڭا سالام بەردى» دەپ تالىشا - تالىشا، ئۇچى ئۇرۇشۇپ كېتىپتۇ. بۇ چاغدا يەنە بىر بوۋاي يولدىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ، ئۇلارغا ئەپەندىمنى تېپىپ سوراڭ-لار دەپ نەسىھەت قىپتۇ.

ئۈچ بالا بەس - بەس بىلەن ئەپەندىمنى قوغلىشىپ بېرىپ، «زادى كىمگە سالام بەردىڭىز؟» دەپ ئاغ-زى - ئاغزىغا تەگمەي سوراپ كېتىپتۇ.

— باللار، — دەپتۇ ئەپەندىم كۈلۈپ كې-تىپ، — ئىچىڭلاردا قايسىڭلار بىكار نانچى ئەخمەق بولساڭلار، شۇنىڭغا سالام بەردىم.

(ئۇيغۇر)

قارا ساقال بىلەن ئاق ساقال

بىر كۈنى ئەپەندىمنىڭ ساتىراشخانىسىغا بىر باي كىرىپ، ئەپەندىمنى تەڭقىسلىققا سالماقچى بولۇپ:

— ئەپەندىم، سىز ساقىلىمنىڭ ئېقىنى ئىلغاپ چۈشۈرۈپ قويۇڭ! — دەپتۇ.

— بولىدۇ، ئولتۇرۇڭ! — دەپتۇ ئەپەندىم.

باي ئولتۇرغاندىن كېيىن، ئەپەندىم «شارت ـ شۇرتلا» باينىڭ ھەممە ساقىلىنى چۈشۈرۈۋېتىپ، باي-نىڭ قولىغا تۇتقۇزۇپ قويۇپتۇ ـ دە:

— تەقسىر، مەن بەك ئالدىراش، ئۆزىڭىز ئالدى-رىماي ئولتۇرۇپ قارا ساقىلىڭىزنىڭ ئىچىدىن ئېقىنى تاللىۋېلىڭ! — دەپتۇ.

(ئۇيغۇر)

گۆشمۇ بەك ئاز بولۇپ قاپتۇ

ئەپەندىم بىر ئاشخانىدا ئاشپەز بولۇپ ئىشلەپتۇ. بىر كۈنى ئۇ بىر قازان شورپا سايتۇ. ئۈچ خېرىدار كىرىپتۇ، ھەربىرىنىڭ ئالدىغا بىر چىنىدىن شورپا كەلتۈرۈپتۇ. شورپىنى بىر ئوتلىغاندىن كېيىن، ئۇلار-نىڭ بىرى ئەپەندىمنى چاقىرتىپ چىقىپ:

— ئۇستام، شورپىڭىزنىڭ تۇزى بەك كەمكەن، بىرئاز تۇز سېلىپ بېرىڭ! — دەپتۇ. ئۇنىڭ ئارقىسى-دىنلا يەنە بىرى قوپۇپ:

— پىيىزى بەك ئاز بولۇپ قاپتۇ. بىرئاز پىياز سېلىپ بېرىڭ! — دەپتۇ. ئۇنىڭ گېپى تۈگىمەيلا، ئۈچىنچىسى تۇرۇپ:

— قارىمۇچى تېتىماپتۇ، بىرئاز قارىمۇچ سېلىپ بېرىڭ! — دەپتۇ.

ئەپەندىم ئۇلارنىڭ شورپىسىغا قارىۋېتىپ، شورپى-دىن بىر قوشۇق تېتىپ بېقىپتۇ، ئاندىن:

— گۆشمۇ بەك ئاز بولۇپ قاپتۇ، يەنە بىرئاز گۆش قوشۇپ قويۇش كېرەك ئىكەن! — دەپتۇ.

(تۈرك)

ئەپەندىم ۋە ئوغرى

كېچىسى بىر ئوغرى ئەپەندىمنىڭ ئۆيىگە ئاستاغىنە كىرىپ ئەمدىلا ساندۇقنى ئاچاي دەپ تۇرۇشىغا، ئەپەندىم تۇساتتىن قاقاقلاپ كۈلۈپ كېتىپتۇ.

— نېمە كۈلىسەن؟ — دەپتۇ چۆچۈپ كەتكەن ئوغرى.

— ئاغىنە، — دەپتۇ ئەپەندىم، — مەن كۈندۈزىمۇ بىر ياماق تاپالمايدىغان ساندۇقتىن كېچىسى قانداق پۇل تاپالايتتىڭ؟

(ئۇيغۇر)

چاشقان مۇشۇككە يولۇققاندەك

بىر كىشى ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، كەمبەغەل تۇغقىنىڭىز بارمۇ؟

— ئەلۋەتتە بار - دە، بىراق ئۇلارنى كۆرگۈم كەلمەيدۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— ئەپەندىم، ئۇنداق بولسا باي تۇغقىنىڭىز بارمۇ؟

— ئەلۋەتتە بار - دە، بىراق ئۇلار مېنى كۆرگەندە خۇددى چاشقان مۇشۇككە يولۇققاندەك، يىراق يەردىن ئۆزىنى قاچۇرىدۇ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

ئىلھام ۋە ھۇرۇن

بىر يىگىت كۈلكىلىك گەپلەرنى قىلىشنى ياخشى كۆرىدىكەن، ئەمما زادىلا قاملاشتۇرالمايدىكەن، شۇڭا ئۆزىدە ئىلھام يوقلۇقىدىن ئۆكۈنىدىكەن.

بىر كۈنى يىگىت كوچىدا كېتىۋېتىپ ئەپەندىمگە ئۇچرىشىپ قاپتۇ. ئۇ ئەپەندىمنىڭ قېشىغا خۇشال يۈگۈرۈپ بېرىپ پاراڭلىشىپ كېتىپتۇ.

— ئاڭلىشىمچە، سىزنى ئىلھامغا بەك باي دەيدۇ، مەن نېمىشقا ھەرقانچە قىلىپمۇ ئىلھامغا ئېرىشەلمەيمەن؟ — دەپ سوراپتۇ يىگىت ئەپەندىمدىن.

— شۇنداقمۇ، بەلكىم ئىلھامنىڭ ھۇرۇن بىلەن ئاغىنە بولغۇسى كەلمىگەندۇر؟ — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

مۇشۇ ئات ئاپارسۇن

ئەپەندىم بىر بايغا مالاي بولۇپ ئىشلەپتۇ، ئەپەندىم نېمە ئىش قىلسا باي رازى بولمايدىكەن، ھەتتا دائىم تىللايدىكەن.

بىر كۇنى باي بىر يەرگە مېھماندارچىلىققا بارماقچى بولۇپ، ئەپەندىمنى مەپىنى جابدۇشقا بۇيرۇپتۇ. ئەپەندىم دەررۇ بېرىپ مەپىنى جابدۇشقا كىرىشىپتۇ. مەپىنى جابدۇپ بولمايلا، باي چىقىپ ئەپەندىمنى:

— ۋۇ سۆرەلمە پالاس، مۇشۇ ئاتچىلىك ھالىڭ يوق، ئاتمۇ سەندىن ياخشى! — دەپ تىللاپتۇ ۋە مەپىگە چىقىۋاپتۇ، — چاققان ماڭمامسەن!

— ئەپەندىم «خوپ» دەپ قامچا بىلەن ئاتنى بىرنى ساپتىكەن، ئات چۆچۇپ كېتىپ، بەدەر چېپىپتۇ.

— مانا مۇشۇ مەندىن ياخشى ئات سىزنى ئاپارسۇن! — دەپتۇ ئەپەندىم بايغا قاراپ.

(ئۇيغۇر)

قازىخانا

يېزىدىن كەلگەن بىر يىگىت ئەپەندىمدىن:
— تەقسىر، قازىخانىغا قايسى يول بىلەن بارىدۇ؟ — دەپ سوراپتۇ.
— قازىخانىغا بارماق ناھايىتى ئاسان، سىز ئاۋۇ ئۇنچە - مەرۋايىت دۇكىنىغا بېرىپ، بىرنەچچە يۇرۇش مەرۋايىت ئېلىڭ، ئاندىن يېرىم سائەت ماڭسىڭىزلا قازىخانىنى تاپالايسىز، — دەپ ئېيتىپ بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

قازنىڭ ئەقلى

ئەپەندىم قازنىڭ ئاتچىسى بولۇپ يۈرگەن كۈنلە-
رىدە، بىرى سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، قازنىڭ نېمىشقا بېشى كىچىك،
قورسىقى يوغان؟

— شۇنىمۇ بىلمەمسىز؟ — دەپتۇ ئەپەندىم، —
خوجايىنىم ئەزەلدىن يول ماڭمايدۇ، نېمە ئىش قىلسا
ئات مىنىپ قىلىدۇ. شۇڭا، ئۇزاقتىن بۇيان ئات ئۈس-
تىدە ئولتۇرۇپ چايقىلىۋەرگەچكە، كاللىسىدىكى ئە-
قىل چايقىلىپ قورسىقىغا چۈشۈپ كەتكەن.

(ئۇيغۇر)

ئۇزۇل - كېسىل هاردۇق ئېلىش

تام تۇۋىدە ئولتۇرۇۋېرىپ زېرىكىپ كەتكەن بىر يالقاۋ بۇ يەردىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقان ئەپەندىمگە:
— هەي ئەپەندىم، بۇ يەردە ئولتۇرسام، ئاپتاپ ئۆتۈپ يامان قىلىدىكەن، هېچ هاردۇق ئالالمايدىكەنمەن، زادى قانداق قىلسام بولىدۇ؟ — دەپتۇ.
— ئەگەر سەن ئۇزۇل - كېسىل هاردۇق ئالىمەن دېسەڭ، قاتتىق يامغۇر ياغقاندا قىمىرلىماي مۇشۇ تام تۇۋىدە ئولتۇر، ئەنە شۇ چاغدا ئۇزۇل - كېسىل هاردۇق ئالالايسەن، — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئۇيغۇر)

كىم كېپىللىك قىلالايدۇ

ئۆزىنى بىلىملىك دەپ ئاتىۋالغان بىر كىشى قولىـ غا قېلىن بىر كىتابنى كۆتۈرۈۋېلىپ، ئەتراپىدىـ كىلەرگە:

— ئەگەر سىلەر بۇ كىتابنى ئوقۇپ چىقساڭلار چوقۇم ماڭا ئوخشاش ناھايىتى كۆپ نەرسىلەرنى بىلىۋاـ لىدىغانلىقىڭلارغا كېپىللىك قىلالايمەن، — دەپتۇ.

— خوش، بۇ كىتابنى ئوقۇپ چىققانلىقىڭىزغا كىم كېپىللىك قىلالايدۇ؟ — دەپ سوراپتۇ ئەپەندىم.

(تۈرك)

تاماقنى قانداق ۋاقىتتا يېسەم مۇۋاپىق بولىدۇ

بىر كۆنى بىر كىشى ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:
— ئەپەندىم، تاماقنى قانداق ۋاقىتتا يېسەم مۇۋاپىق بولىدۇ؟
— ئەڭ ياخشىسى باينىڭ قورسىقى ئاچقاندا، كەمبەغەلنىڭ يەيدىغان نەرسىسى بولغاندا، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ ئەپەندىم.

(ئىران)

بولقا بىلەن قەلەم

ئەپەندىم بىر قېتىم قازىنىڭ ناھەق ھۆكۈمىگە ئۇچراپ كېتىپتۇ. قازى ھۆكۈمنى قىلىپ بولغاندىن كېيىن، قولىدىكى قەلەمنى تۇيۇقسىز يەرگە چۆشۈپ كېتىپتۇ.

— قازى ئاخۇنۇم، بولقىڭىزنى تېرىۋېلىڭ، — دەپتۇ ئەپەندىم.

— ھاي ئەخمەق، بولقا بىلەن قەلەمنى ئايرىيالمامسەن؟ — دەپتۇ قازى.

— مەن ئۇنىڭ قەلەم ئىكەنلىكىنى بىلىمەن، بىراق سىز ئۇنىڭ بىلەن مېنىڭ ئائىلەمنى ۋەيران قىلدىڭىز! — دەپتۇ ئەپەندىم.

(ئىران)

ئادەم نېمىشقا ئەسنەيدۇ

ئەپەندىم بىرىنىڭ ئۆيىدە مېھمان بوپتۇ. قالغان مېھمانلار ئەپەندىمنى چۆرىدەپ، تاغدىن ـ باغدىن پاراڭ سېلىشىپ، ئەتىگەندىن چۈشكىچە، چۈشتىن كېيىن يەنە ئاخشامغىچە ئولتۇرۇپتۇ. ھېچكىم يا بىر قاچا ئاش، يا بىر چىنە سۇ ئەكەلمەپتۇ، بىرى ئەپەندىمدىن سوراپتۇ:

— ئەپەندىم، ئادەم نېمىشقا ئەسنەيدۇ؟

ئەپەندىم بۇ سوئالنى ئاڭلاپ، باشقىدىن روھلىنىپ، قەستەن ئۇزۇن بىر ئەسنەپ:

— ئادەم بىر بولسا ئاچلىقتىن، بىر بولسا ئۇيقۇسىزلىقتىن ئەسنەيدۇ، — دەپ جاۋاب بېرىپتۇ. ئارقىدىن يەنە ئۇزۇن بىر ئەسنەپ، — مېنىڭ ئەسنىشىم ئىشقىلىپ ئۇيقۇسىزلىقتىن ئەمەس، — دەپ قوشۇپ قويۇپتۇ.

(تۈرك)

Document generated by Anna’s Archive around 2023-2024 as part of the DuXiu collection (https://annas-blog.org/duxiu-exclusive.html).

Images have been losslessly embedded. Information about the original file can be found in PDF attachments. Some stats (more in the PDF attachments):
{
"filename": "NDAxODc1NzQuemlw",
"filename_decoded": "40187574.zip",
"filesize": 9902153,
"md5": "40baba3c9311bacc75a0fdb6e2bfb944",
"header_md5": "4dbd439cdea6a43db924883e2a01b81b",
"sha1": "760ab94c17b140e6b435812973742c61710ca088",
"sha256": "00ed8b8b41932f76a556e04cb5ca766e1492c09edfc403b2eea073a4389847e9",
"crc32": 3925435855,
"zip_password": "",
"uncompressed_size": 10056432,
"pdg_dir_name": "\u2557\u00bc\u2557\u207f\u2561\u2500\u2591\u00f3\u2556\u2593\u2560\u00df \u2561\u250c2\u2591\u00b5 \u256c\u00bc\u256c\u00df\u2562\u221a\u2559\u2229_40187574",
"pdg_main_pages_found": 164,
"pdg_main_pages_max": 164,
"total_pages": 184,
"total_pixels": 673576256,
"pdf_generation_missing_pages": false
}